

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Nova pota evropske usode

Chamberlainov sestanek s Hitlerjem v Berchtesgaden 15. t. m. smo označili na tem mestu kot usoden preobrat v razpletu tako zvane sudetske krize in ž njo zvezanega češkoslovaškega vprašanja. Razvoj dogodkov po 15. septembru je usodnost tega srečanja zgovorno potrdil. Rezultat prvega Chamberlainovega razgovora z nemškim kancelarjem so bili novi predlogi angleške in francoske vlade, ki nam na obzorju že precej jasno nakazujejo oblike novih potov, na katere se podaja Evropa na razpotju med mirom in vojno.

Ali vodijo ta nova pota zares v mir ali samo v nove, še večje zapletitjaje, se sredi razburkanega in za sedaj še povsem negotovega razvoja ne da z gotovostjo reči, nihče pa se ne more ubraniti vtisa, da novi načrti ne prinašajo zaželenega pomirjenja, saj so se pojavile nove komplikacije, še preden moremo kaj dokončnega presoditi o prvi akciji. Zavest, da v igri niso le sudetski Nemci in tudi ne samo Češkoslovaška, ki je doprinesla skrajne žrtve za ohranitev mira, je vedno bolj splošna.

Za razčiščenje splošnega položaja v Evropi, zlasti pa za osvetlitev ozadja usodnega preobrata poslednjih dni, ta okolnost gotovo ni brez pomena, saj zanimajo ne le češkoslovaški narod, temveč tudi vse druge, ki so ali bi se mogli znajti v podobnem položaju. Problem malih narodov in držav je spet enkrat z vso silo svoje tragike stopil v ospredje. Simpatije, s katerimi smo ves čas razpleta teže krize spremljali napore bratskega naroda za njegov obstoj, so imele svoj izvor ne le v stoletni povezanosti v skupni borbi za svobodo, temveč tudi v naznačenih skrbih za usodo malih držav, ki so v odločilnem trenutku spet navezane samo nase.

Preblizu so nam še vsi poslednji dogodki, ki so odločilno vplivali na sedanjost, bistveno spremenjeni položaj v srednji Evropi in Evropi sploh, da bi mogli še sedaj presoditi vso njih silno težino. Nekaj misli pa se že sedaj vsiljuje samo po sebi. Toda naša dolžnost je najprej, da kot kronisti osvetlimo dejstva, ki jih bo nekoč z vsemi izjavami posledic podrobno lahko proučil zgodovinar, ko bo pisal zgodovino Evrope od njenem usodnem razpotju leta 1938.

Kaj je Hitler prav za prav zahteval od angleškega premiera Chamberlaina dne 15. t. m. v Berchtesgaden, je še danes neznan, kakor je neznan dejanski obseg grožnje, pred katero je bil angleški državnik postavljen. Dejstvo je, da se je Chamberlain takoj po svojem povratku v London odločil za nove predloge češkoslovaški vladi, ki so pomenili za Prago nove žrtve. S seboj pa je Chamberlain povlekel tudi Francijo.

Obseg žrtev, na katere je pristala Praga v sredo je uradno še vedno neznan. Toda iz vseh dosedanjih objav st je že mogoče napraviti o njih vsaj približno sliko. Češkoslovaška naj se odpove sudetskimi Nemcem brez plebiscita povsod, kjer tvorijo, kakor piše »Temps«, močno večino, medtem ko nekateri drugi viri za mejo označujejo 50%. Novejša poročila pripominjajo, da je v načrtu tudi izmenjava nemškega in češkoslovaškega prebivalstva v vseh mešanih okrožjih, podrobnosti pa tudi o tem še niso znane. Odcipitvi večine sudetskega ozemlja naj sledi »nevtalizacija« Češkoslovaške, glede katere celo v oficijelnih londonskih in pariških krogih izražajo dvome, ali naj se izvede po vzoru Švice, torej z omejitvijo zunanje politične svobode, ali po zgledu Belgije, torej z nekakšno »prostovoljno nevtalizacijo«, ki naj ne vsebuje omejitve zunanje politične svobode. V zameno za vse te žrtve bi velesile nudile odkrjeni Češkoslovaški jamstva za nedotakljivost njenih novih mej, jamstva, ki pa bi bila po sedanjih izkušnjah zelo problematična, ne glede na težkoče, ki se utegnejo pojaviti že pri razpravi o njih.

Češkoslovaška vlada je v sredo popoldne pod strašnim pritiskom obeh zapadnih velesil, ki sta ji izročili pravi ultimati, pristala na vse naznačene predloge, ne da bi se zaradi tega odpovedala svojim pozicijam v notranjosti države, kjer hoče ostati slej ko prej gospodar položaja, dokler se usoda Chamberlainovega predloga ne odloči. Tu pa se že pojavljajo nove težkoče. Poleg sudetskih Nemcev in Nemčije se oglašajo sedaj s svojim zahtevami tudi Poljaki in Madžari.

Pariški »Temps«, ki sicer zadnje dni ni bil skop v nasvetih praški vladi, že opozarja na te nove nevarnosti, ki bi pomenile »popolno in nepopravljivo razkosanje češkoslovaške države«, kar bi bilo treba po njegovem mnenju »ta-

Odločilni razgovori v Godesbergu

Kaj predlaga Chamberlain in kaj Hitler — Včerašnji razgovor je trajal tri ure
Danes se pogajanja nadaljujejo — Vlada generala Sirovega v ČSR

London, 22. sept. br. Ministrski predsednik Chamberlain se je s svojima spremljevalcema Wilsonom in Strongom davi odpravil na svoj drugi polet v Nemčijo. Na hestonskem letališču so ga pozdravili francoski poslanik Corbin, odpravnik poslov nemškega poslanstva dr. Kurt in nekateri člani vlade. Tik pred odhodom je izjavil na letališču zbranim novinarjem: »Uredi- tev češkoslovaškega vprašanja je bistvenega pomena za pričetek boljših odnosov med nemškim in angleškim narodom. Sporazum med obema narodoma pa je nujen potreben, da se ustvari trdna osnova evropskega mira. Upam, da bom sedaj, pri svojem drugem sestanku s kancelarjem Hitlerjem to dosegel.«

Ob 10.45 so Chamberlain in spremljevalci odleteli v Nemčijo.

Köln, 22. sept. br. Danes ob 12.30 je prispel angleški ministrski predsednik Chamberlain s svojim spremstvom na tukajšnje letališče. Okrog letališča je bila zbrana večja množica ljudi, ki je priredila angleškemu ministrskemu predsedniku manifestativen sprejem. Chamberlaina so sprejeli zunanji ministri Ribbentrop, angleški poslanik v Berlinu Henderson, državni podtikan in šef protokola v zunanjem ministertvu ter angleški generalni konzul v Kölnu. Angleški ministrski predsednik se je s svojim spremstvom z letališča odpeljal skozi Godesberg preko čena v Petershof, kjer se je nastanil.

Pokosilu se je Chamberlain ob 15.45 odpeljal v Godesberg, kjer ga je pred tamšnjim hotelom Dresden pozdravil kancelar Hitler.

Oba državnika sta se takoj umaknila v rezervirane salone v I. nadstropju in sta se razgovarjala samo v prisotnosti Hitlerjevega osebnega tolmača. Konferenca je trajala do 19.15, ko se je Chamberlain vrnil nazaj v Petersberg v svoj hotel.

Anglija odbija Poljake in Madžare

Londonska vlada odklanja zahteve Varšave in Budimpešte — Nemški listi pri teh zahtevah vztrajajo

London, 22. sept. o. »Daily Express« doznava, da je poljska vlada že zbrala okrog 200.000 mož na češkoslovaški meji, zlasti v okolici Tešina.

»Daily Telegraph« poroča, da je lord Halifax negativno odgovoril na zahteve Poljske in Madžarske glede njunih manjšin v ČSR. Halifax je odgovoril poslani- kom obeh držav, da se bo vprašanje drugih manjšin v ČSR pozneje uredilo v okviru čsl. republike.

Berlin, 22. sept. br. Berlinski tisk izraža v današnjih svojih komentarjih mnenje, da londonski načrt, ne glede na to, da je bil sestavljen na osnovi prvega Chamberlainovega razgovora s Hitlerjem, očitno ne bo zadostoval za ureditev celokupnega češkoslovaškega problema. Prizadevanja vlad v Budimpešti in Varšavi so pokazala, da bo moral Hitler razširiti svoje prvotne zahteve še na tešinski okraj in jugovzhodno obmejno ozemlje. Dalje piše nemški tisk, da v Nemčiji ne gre samo za ureditev sudetskega vprašanja, ki jo je v duhu narodno-socialistične ideologije neposredno zanimalo. Listi pri tem opozarjajo, da je prav tako mnenje izrazil tudi Mussolini v svojem včerašnjem govoru v Trevisu, ko je ponovno poudaril, da bi bilo treba urediti vse narodnostne probleme v okviru češkoslovaške republike.

V ostalem beležijo tukajšnji listi, da odgovorni krogi v Berlinu ne kažejo ne op-

koj prepričati, ako naj se Evropa izogne strahu pred še vse hušim. Kakor so ta spoznanja dragocena, so vendar prepozna, kajti zlo je že sproženo in ni ga več mogoče zaustaviti, odkar sta obe zapadni velesile tako zatajili svoje obljube in pisane obveznosti napram Češkoslovaški, ki je bila prav v pogledu pogodbenih obveznosti steber zvestobe v Evropi. Ako so se v teh usodnih dneh spozabili in kršitvi pogodb celo oni, ki so jih ustvarili, potem je pesimizem glede bližnjega razvoja gotovo na mestu.

Naj je bilo nepoznano ozadje angleške in francoske odločitve kakršnokoli, dejstvo je, da sta obe zapadni velesile s prelomom dane besede odločili ne le usodo Češkoslovaške, temveč tudi svojo lastno usodo. Čehoslovaki še niso pozabili, da so se za sedanje meje Češkoslovaške zavzemali na konferenci v Parizu predvsem francoski vojaški krogi, ki so tedaj usodo Francije povezali z novo republiko v osrčju Evrope. V svojih neoporečnih izjavanjih, na katere smo na tem mestu že večkrat opozorili, je češkoslovaški polkovnik Moravec zgo-

Od tam je takoj stopil v telefonsko zvezo z Londonom in Parizom.

Konferenca se bo jutri dopoldne nadaljevala.

Chamberlainovi in Hitlerjevi predlogi

London, 22. septembra. v. Po informacijah iz političnih krogov naj se na konferenci v Godesbergu ugovorijo samo načelne točke sporazuma, izdelava v podrobnostih pa prepusti strokovnjakom.

Chamberlain zahteva, da se priključitev sudetsko-nemškega ozemlja izvrši pod vodstvom mednarodnega odbora, ki naj določi novo mejo in nadzira tudi preseljevanje prebivalstva.

Nemčija in Češkoslovaška naj takoj demobilizirata svoji vojski;

bistveni del sporazuma z Nemčijo tvori garancijska pogodba, ki naj češkoslovaški državi v novem obsegu zagotovi obstoj in integriteto;

madžarske in poljske zahteve se odbijajo. Vprašanje teh manjšin se ima rešiti po sporazumu češkoslovaške vlade s predstavniki teh manjšin v okviru češkoslovaške države.

Hitlerjeva teza se po angleških informacijah znatno razlikuje od angleškega predloga. Predvsem zahteva Hitler, da se iz sudetskega ozemlja takoj umaknejo češkoslovaški državni uradi, policija, orožništvo in vojaštvo, varnostno službo in uravna bi prevzeli funkcionarji sudetsko-nemške stranke in tako zvaní sudetski četniki.

Nemška zahteva se ne zadovoljuje s priključitvijo sudetskega ozemlja. Hitler zahteva tudi »stališče izločitve kraljeve in poljske in madžarske manjšine iz okvira ČSR«.

Nadole zahteva, da se notranja preureditev češkoslovaške izvrši po sporazumu med velesilami in da se sprejme načelo, da tako okrnjena država ne more voditi samostojne mednarodne politike.

V angleških političnih krogih se zvečer razširja tudi to, da zahteva Hitler spremembo na vseh vodilnih mestih češkoslovaške republike.

Razpoloženje v angleških političnih krogih je nocoj jako vznemirjeno in položaj se še vedno smatra za zelo resen.

Poljske note

Varšava, 22. septembra. AA. (Pat) Snoči je poljski poslanik v Pragi izročil češkoslovaški vladi noto, v kateri jo spominja na obljube da bo poljska manjšina dobila iste pravice kot sudetski Nemci. V tej noti Poljska zahteva, da češkoslovaška vlada poljski manjšini te pravice tudi da.

Poljski poslanik v Londonu je snoči izročil zunanjemu ministru Halifaxu noto, ki vsebuje zahteve poljske vlade glede poljske manjšine na Češkoslovaškem. Enako noto je izročil poljski poslanik v Parizu francoskemu zunanjemu ministru.

Tudi v Parizu odklanjajo

Pariz, 22. sept. br. Danes dopoldne je zunanji minister Bonnet poljskemu poslani- ku Lukasjeviciu podrobno poljski stališče francoske vlade in odklonil poljske zahteve.

Zunanji minister Bonnet je imel danes daljši razgovor tudi z jugoslovanskim poslani- kom dr. Purichem. Podrobno ga je obvestil o stališču francoske vlade glede na nastali položaj zlasti pa glede na poljske in madžarske zahteve.

vorno dokazal, da bi bila s padcem Češkoslovaške Francija neizogibno potisnjena na »evropsko periferijo« in bi z izgubo svojega vpliva v Srednji Evropi prenehala biti velesila, dočim bi Anglija izgubila s ČSR »naravno predstražo rumunske petrolejske baze in velikih ležišč nafte na bližnjem vzhodu«. Zato ugovarja sedaj isti češkoslovaški vojaški strokovnjak v »Lidovih Novinah« med drugim: »Čim preneha biti Češkoslovaška zaveznik zapada, čim preneha biti most med zapadom in vzhodom, je bodočnost zapada hušja od bodočnosti Češkoslovaške, pa naj se tej zgodi sedaj karkoli... In še nekaj mora biti zapadu jasno: popuščanje glede Češkoslovaške ne bo moglo zaustaviti spopada tretjega rajha z zapadom! Kar bi še danes dosegla energična diplomatska akcija, tega ne bo mogla jutri doseči niti najsilnejša armada!«

Ne zdi se nam po vsem tem, da bi bile perspektive novega, recimo »Chamberlainovega mira«, da ne rabimo konkretnega izraza, zares tako rožnate, kakor so morda še vedno prepričani na zapadu.

Pariz, 22. sept. w. Popoldanski listi poročajo o veliki akciji, ki jo je razvil poljski poslanik Lukasjevici, da bi pridobil francosko vlado za zahteve poljske vlade, izražene v njeni noti, ki je bila snoči izročena francoskemu zunanjemu ministertvu. Poljska vlada zahteva, da se hkratu s sudetsko-nemškim uredi tudi poljski problem na Češkoslovaškem. Kakor v Londonu, tako je tudi v Parizu ta poljska akcija naltela na odločen odpor.

Varšava, 22. septembra. AA. (Pat). Snoči so bile pred madžarskim poslanilstvom v Varšavi velike manifestacije. Več tisoč ljudi se je zbralo pred palačo poslanilstva ter vzklikalo Zivela Madžarska! Želimo skupne meje z Madžari! Madžarski poslanik se je pojavil na balkonu poslanilstva ter se zahvalil za izraze simpatij. Množica ljudstva pa je zapela madžarsko in poljsko državno himno.

Kriza francoske vlade?

Francoska javnost je silno vznemirjena — Naraščajoč odpor proti vladi in njeni politiki

Pariz, 22. sept. o. Listi napovedujejo padec francoske vlade kot posledico zadnjih sklepov glede ČSR. Del časopisja že prinaša kombinacije o novi vladi. »Jour« piše, da se računa najprej z ostavko šestih ministrov. Mislijo, da bo naslednik Daladier postal predsednik parlamenta Herriot.

Stranke ljudske fronte so imele važne konference. Na seji socialistične stranke je Blum ostro obsodil politiko vlade. Na seji radikalne stranke, ki tvori jedro vladne koalicije, so vlado napadali zlasti pristaši levega krila, dočim jo je desno krilo skušalo braniti.

Pariz, 22. sept. br. Vses francoski tisk, razen glasi vlade danes z največjo ostro- stjo kritizira postopanje francoskega kabineta, češ da se je v enem samem dnevu od- rkel vseh svojih obveznosti do svojih zaveznikov. Francija je tako zapravila položaj velesile. V bližnji bodočnosti se bo popolnoma izohirala.

Bivši ministrski predsednik Leon Blum ugotavlja da se je češkoslovaški narod baš po zaslugi francoske vlade znašel v brezupnem položaju. V listu »Epoque« komentira Keryllis usodni sklep češkoslovaške vlade, ki je pokazala, da zna tudi ob priliki nacionalne tragedije ohraniti mirne živce.

Zaskrbljenost v Londonu

Številna protestna zborovanja — Pomirjevalna izjava zunanjega ministra

London, 22. sept. h. Ne samo širši politični, nego tudi vladni krogi so vznemirjeni spričo novih zahtev, o katerih pravijo nemški listi, da jih bo Hitler postavil v Godesbergu. Izjave Churchilla, Sinclaira, Edena in drugih opozicijskih voditeljev so opravili še ostalo, tako da je val vznemirjenja zjel vsvo Anglijo. Snoči in danes so se zvrstila v Londonu in drugih angleških mestih velika protestna zborovanja proti politiki vlade. Prišlo je tudi do demonstracij. Tudi iz Južne Afrike, Kanade in Avstralije poročajo o protestnih izjavah odgovornih politikov političnih strank.

V Londonu je danes opoldne nekoliko pomirljivo delovala izjava, ki jo je dal zunanji minister lord Halifax novinarjem. Dejal je, da si nedvomno vsak Anglež želi, da bi miroljubna Chamberlainova mislija v Nemčiji uspela. Poudaril je, da si javnost na podlagi napačnih vesti ne sme ustvariti nepravilnih predsodkov. V vsakem primeru je treba počakati ter Chamberlainu dati priliko, da pojasni vsa dejstva in okoliščine, ki so vplivale na njegovo akcijo.

Seja vlade

London, 22. sept. AA. (Havas). Člani vlade so se danes popoldne sestali v zunan- njem uradu na sejo in so se ob 17.30 po več ko dvehurnem konferenčanju razšli. Verjetno je, da se bodo ministri glavnih re- sorov drevi ponovno sestali, da prouče ve- sti, ki jih pričakujejo iz Godesberga.

Novo zbiranje nemških čet ob meji

Rim, 22. septembra. AA. (Stefani) Kakor poročajo iz Münchena ter drugih mest na

Bavarskem, se tam zbirajo nove čete. Upor- no se vzdržujejo vesti, o pošiljanju čet na češko mejo.

Ostra resolucija

liberalne stranke

London, 22. sept. AA. Reuter: Na seji vodstva liberalne stranke je bila sprejeta resolucija, ki obsoja postopanje vlade v sedanjem mednarodnem položaju, ne da bi bila sklicala parlamenta. Resolucija ugotavlja, da je vlada doživela še en poraz in da so sedanji dogodki v nasprotju s tem, kar je vlada napovedala pred dve- ma tednoma, ko je še bilo mogoče ohrani- ti časten mir.

Churchill: »Usodna zmota«

London, 22. sept. AA. (Reuter) Winston Churchill se je snoči vrnil z letalom iz Pariza in izjavil dopisniku Reuterja:

»Poraz Češkoslovaške pod angleškim in francoskim pritiskom pomeni popolno kapitulacijo zapadnih demokracij pred narodno socialističnimi zahtevami. Sprejem Hitlerjevih pogojev pomeni, da je Evropa končila pred silo narodnega socializma. Nemčija bo najbrže ta položaj v celoti izkoristila za sebe. Nevarnost ne grozi samo Češkoslovaški, ampak idealu svobode in demokracije v vseh državah. Usodna je ideja, da si bomo varnost lahko kupili na ta način, da bomo malo države vrgli volkom v zobe. To je usodna zmota. Če hočemo ohraniti mir na trajnem temelju, tedaj se lahko to zgodi samo tedaj, če zberemo okoli sebe vse države, ki so po prepričanju in svojih življenjskih koristi proti narodnemu socia- lizmu.«

preveva njene odnose do drugih držav na evropskem vzhodu in jugovzhodu.

Francoska novaška agencija podtika torej nemški politiki nič manj kakor to, da hoče premo trupel svojih lastnih pri- jateljev. Zato si agencija izmišlja neke nemške zahteve, misleč, da ji bodo poli- tično nezreli ljudje verovali.

Sprejemi

pri predsedniku vlade

Beograd, 22. septembra. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je danes sprejel v svojem kabinetu v zunan- jem ministertvu madžarskega poslani- ka barona Besenya in bolgarskega po- slanika Ivana Popova.

Smrtna nesreča poveljnika ameriškega letalstva

Washington, 22. sept. AA. (Havas). Mi- nistrstvo vojske poroča, da je general West- stower, poveljnik ameriškega letalstva, umrl o priliki letalske nesreče pri Los Angelesu. Nesreča se je zgodila v trenutku, ko je letalo hotelo pristati na letališču.

Vlada narodne sloge v ČSR

Predsednik je general Sirovy — Poleg starešine ČOS dr. Bukovskega in praškega župana dr. Zenkla so v vladi strokovnjaki

Praga, 22. sept. h. Današnji dan v Pragi je potekel v znamenju razgibanosti množic, ki so preplavljale osrčje mesta, in v znamenju naglega razvoja političnih dogodkov, med katerimi je vzbudila posebno pozornost demisijsa celokupne vlade dr. Milana Hodže. Po splošnem pričakovanju naj bi sedaj prišla vlada narodne edinstva in solidarnosti, sestavljena iz zastopnikov vseh strank in ljudskih slojev ter iz odločilnih vojaških faktorjev.

Tudi danes je stotisočglava množica, ki se je že v zgodnjih jutranjih urah nagnetla okrog parlamenta, na Vaclavskem trgu in v sosednjih ulicah, pokazala, da je do kraja razumela nastali položaj in skrajno potrebo, da izraza kvečjemu svojim občutkom zaupanja v nacionalno vlado in vojsko, ne pa morebiti kakšnim demonstracijam in izgrediv, ki bi nikakor ne olajšali odgovornosti polnega dela vrhovnih zastopnikov republike. V tem smislu se je vrstilo danes tudi nekaj proglasov in kratkih govorov odgovornih faktorjev, ki jih je množica sprejela vedno z sprevodih, se zbirala na trgih, do izgrediv pa ni prišlo nikjer.

Med posameznimi uglednimi osebnostmi, politiki in generali je danes prvi nagovoril množico praški primator Zenkl. Nato so govorili še predsednik narodnega sveta dr. Kaprag, general Nedej in drugi. Ljudstvu je bil sporočen tudi proglas inspektorja češkoslovaške vojske generala Sirovega.

Prezidentov apel na vojsko

Dopoldne je prezident dr. Beneš izdal posebno povelje za vojsko. V povelju pravi:

»V teh dneh doživlja ves narod hude skrbi za bodočo usodo svoje države. Neprijateljska propaganda skuša od zunaj in znotraj omajati zaupanje naroda do odgovornih mož. Ta propaganda skuša zaneesti med nas nemir in neslogo. Naravno je, da se zato v teh težkih trenutkih vse prebivalstvo zanaša na svojo armado, za katere razvoj in ojačenje je doprinesel vsak poedinec velike žrtve in v kateri vidi vsak posameznik svojo lastno rešitev in rešitev državnih interesov.

Armada bo to zaupanje v vsakem primeru opravičila in bo neomajno izpolnila odredbe vlade ter svojega vrhovnega poveljnika, prezidenta republike. V povelju izraža tudi sam prezident dr. Beneš armadi svoje popolno zaupanje. Obenem pa opozarja vojsko, da mora za vsako ceno ostati mirna, trdna, pripravljena in disciplinirana. Pripravljena mora biti vsak trenutek in v vsakem položaju izpolniti svoje dolžnosti do države in naroda.

Odstop vlade

Ob 11. je vlada dr. Milana Hodže podala ostavko. Prezident republike je ostavko sprejel in takoj prišel svoje konzultacije z vsemi vodilnimi političnimi osebnostmi. Prezident se je odločil za sestavo vlade narodnega edinstva in solidarnosti. Razgovori so trajali tudi vse popoldne, in so se nanašali ne le na osebnosti, ki naj bi prevzele posamezne resore v vladi, nego tudi na obliko novega kabineta.

V političnih krogih so se v zvezi s temi konzultacijami omenjali razni vodilni politiki. Tako naj bi po nekkih vesteh prevzel vodstvo nove vlade dosežani moravski deželni glavar Jan Černý. General Sirovy naj bi postal minister za narodno obrambo. Zunanje ministrstvo naj bi prevzel kak višji uradni zunanega ministrstva ali pa kak poslanik. Glede oblike vlade so se splošno pojavile govorice, da bo vlada

sestavljena iz samih voditeljev strank, ki naj bi prevzeli poedine resore. Pozneje se je govorilo, da bo sestavljen uradniški kabinet. Do 19. ure je bil položaj glede na krizo vlade še precej jasn. Konzultacije so se zaključile in izvedelo se je, da bo nova vlada v nekaj urah imenovana. V vsakem primeru bo kriza vlade, ki se je pojavila kot povsem naravna posledica večerajšnjih usodnih odločitev in nujne reakcije ljudstva, že nocoj povsem likvidirana.

Govor prezidenta Beneša po radiu

Ob 19. je imel prezident republike dr. Edvard Beneš po radiu daljši govor, ki so ga prenašale vse češkoslovaške radijske postaje. V njem je dejal:

»Sodržavljan! Dogodki, ki jih doživljamo, so zgodovinskega pomena. Po vsej Evropi so v teku velike spremembe. Ne gre samo za nas, to je le videz. Kar smo mi doživeli in pretrpeli, čaka lahko tudi druge države. Še dolgo bo trajalo, preden se bosta v tem delu sveta spet dosegla zadovoljstvo in mir. Za nas je v teh časih važno, da v vseh okoliščinah in za vsako ceno ohranimo mir in slovo naroda. Če bi dopustili, da bi nam živci omagali tako, da ne bi mogli več korak za korakom slediti razvoju dogodkov, bi sami izpostavili največjim nevarnostim vse naše pridobitve. Kako je morala vlada ravnati v tem trenutku, vam je popolnoma znano. Kmalu bomo videli, kako se je položaj razpletel dalje. Jaz sam gledam na razvoj trd-

no in brez strahu. Če ponovno sem dejal, da se v svojem življenju nikoli nisem bal. Tudi danes se ne bojim za našo državo. Pripravil sem si svoje načrte za vsak primer in ne dopuščam, da bi me karkoli speljalo na napačno pot. Mi si želimo miru in sporazuma, ki naj bi se sedaj dosegel med velikimi narodi sveta. Če bo ta sporazum dosežen, si bomo morda zares lahko obetali splošno pomirjenje. V tem primeru je naš narod dovršil veliko delo in dosegel velik uspeh.

Zato mirno in složno čakajmo, odvrnimo od nas notranje prepire in medsebojno nezaupanje, ohranimo mirne živce. Naš narod je pameten in se znajde tudi v težkih situacijah. Dobro razlikuje, kdaj je treba delati, kdaj se boriti. Ako bo treba, se bomo znali boriti do zadnjega diha, če bo potrebno, bomo delali z vsemi našimi silami.

Postopali smo v teh dneh in v danih okoliščinah častno. Zgodovina je že nekajkrat pokazala, kako sta naša država in naš narod zmerom dostojno postopala. Ponovljam, da gledam stvari jasno in da imam točne načrte, da verujem v naš narod in našo državo. Naša politična linija je trdna, mi delamo premišljeno, kakor to zahteva položaj.

V nadaljnjem je prezident izjavil, da je nova vlada, vlada narodne solidarnosti že sestavljena in da bodo imena novih članov kabineta v nekaj urah objavljena. Še enkrat je pozval ves narod in vsakega posameznika posebej, naj trdno vztraja na svojem mestu, kakor vojak, naj se nihče ne boji za usodo države in naroda. Zaključil je svoj govor s citatom iz Smetanove opere »Libuše«: »Moj dragi narod ne propade, on prenese slavno vse trpljenje.«

Sestava nove vlade

Praga, 22. sept. br. Prezident dr. Beneš je nocoj imenoval novo vlado, kateri so zastopniki vseh češkoslovaških strank obljubili polno podporo.

Predsednik nove vlade je armadni general Sirovy, ki je istočasno minister narodne obrambe. Kot ministri so vstopili v vlado starešina češkoslovaškega sokolstva dr. Bukovsky, primator Prage dr. Peter Zenkl in dosežani propagandni minister Vavrečka.

Posamezni resori so v rokah strokovnjakov. Zunanji minister je ostal dr. Krofta, notranje ministrstvo je prevzel moravski deželni glavar Černý, finančno pa bivši minister Kalfus. Vsi ostali resori so v rokah vodilnih načelnikov dotičnih ministrstev, ki so imenovani za ministre.

Milijardno posojilo novi češkoslovaški?

Pariz, 22. sept. br. V tujakšnih finančnih krogih so se iz zanesljivega vira razširile vesti, da pripravljata francoska vlada ukrep s finančno podporo češkoslovaški v okviru njenih novih meja. Češkoslovaški naj bi francoske banke na osnovi francoskega državnega jamstva ponudile 5 milijard frankov posojila za novo gospodarsko ureditev države. Posojilo ne bo javno emitirano. Verjetno je, da bodo pri tej finančni operaciji sodelovale tudi angleške banke.

Francoski listi kratko poročajo o teh namerah v Parizu in Londonu. »Populair« ugotavlja, da bi bilo tako posojilo vsekar dokaz francoske slabosti. Francija svojega postopanja nikoli ne bo upravičila z nobeno, še tako veliko finančno podporo češkoslovaški državi.

Hlinkovci v Pragi

Praga, 22. sept. AA. (Havas) Zastopniki slovaške ljudske stranke so nujno odpovali iz Bratislave v Prago, kjer jih bo danes popoldne sprejel predsednik vlade. V poučenih krogih govore, da sprito nedavne izvolitve voditelja slovaške ljudske stranke in izjav slovaških voditeljev ni več dvoma zastran vstopa Slovakov v vlado. Sicer je pa znano, da je predsednik slovaške stranke Tiso pred nekaj dnevi izjavil, da bi slovaška ljudska stranka v primeru vojne takoj in brez pogovora stopila v praško vlado.

Pisanje praških listov

Praga, 22. septembra. AA. (ČTK). Vsi jutranji praški listi objavljajo poročilo o sprejetju francosko-angleškega predloga. V svojih komentarjih naglašajo, da je bila vlada pod pritiskom zahodnih velesil prisiljena sprejeti stavljenе pogoje, da prepreči vojno. Z vsvo ogorčenostjo, a vendar v dostojnem tonu, časopisi naglašajo, da je nastopil trenutek, ko Francija in Velika Britanija nista izpolnili obveznosti nasproti Češkoslovaški, pa čeprav je Češkoslovaška zmerom vodila pravično politiko. Češkoslovaška se je uklonila višji sili, toda ne bo dopustila, da bi jo kdo porušil. Listi odločno poudarjajo brezpogojno pravico češkoslovaškega naroda do svobode in neodvisnosti. To svobodo in neodvisnost bo češkoslovaški narod branil za vsako ceno. Večina časopisov poziva ljudstvo, naj ohrani mirno kri ter se ne pusti zavajati po kakšni izvalni propagandi, ki bi mogla imeti za posledico nove nemire, ki bi utegnili postati opravičilo za kako tuje posredovanje.

Praška borza zaprta

Praga, 22. septembra. r. Po odredbi vlade je do nadaljnjega ustavljeno poslovanje praške borze v vseh njenih oddelkih.

Neresnična vest o boljševiškem obisku

Praga, 22. septembra. AA. (ČTK). Na pristojnem mestu kategorično demantirajo vesti, ki trdijo, da so snoci iz Moskve pripele ugledne sovjetske osebnosti z namenom, da delajo za boljševizacijo Češkoslovaške.

Beleške

Grof Ciano o odnošajih z Jugoslavijo

Kakor smo že zabeležili, potuje po Italiji večja delegacija »Jugorasa«, delavske organizacije JRZ. V sredo je bila delegacija v Rimu, kjer jo je sprejel tudi zunanji minister grof Ciano. Ta se je bil šele isti dan vrnil v Rim, ker je poprej spremljal ministrskega predsednika Mussolinija na njegovem potovanju po Julijski Krajin in po Benečiji ter je bil z njim tudi na jugoslovanskem ozemlju pri Planini. V svojem nagovoru na delegacijo »Jugorasa« je grof Ciano med drugim rekel:

»Vaš obisk mi je tem ljubši, ker sem z ducejem ravnokar bil na vašem romantičnem ozemlju, kjer sem videl veliko naklonenost našega naroda do Italije. Prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo se razvija tako, kakor je želeli, in se stalno krepi. Globoko verujem v vzajemnost in moč tega prijateljstva, ki ne sloni samo na pogodbi, temveč na skupni volji obeh sosednih držav. To naše prijateljstvo je mlado, toda močno in vplivno v teh težkih in mučnih časih. Nadaljevali bomo s svojim koristnim diplomatskim delom.«

Ministrstvo za telesno vzgojo

Kakor smo že poročali, je bil minister za telesno vzgojo dr. Buč imenovan za ban primorske banovine, začasno vodstvo tega ministrstva pa je poverjeno ministru socialne politike Dragiši Cvetkoviću. Dr. Mirko Buč je v sredo dopoldne izročil ministrske posle svojemu nasledniku.

Novo sarajevsko pogrebno društvo

Zabeležili smo že, da so nezadovoljneži, ki so izstopili iz pogrebne družbe sv. Antona v Sarajevu, ustanovili novo pogrebno društvo sv. Franciška. V taboru dr. Mačka očitajo novemu društvu, da ima političen značaj in da je naperjeno proti politiki dr. Mačka. Sedaj poroča »Hrvatski dnevnik«, da je društvo sv. Franciška pristojni katoliški župni urad, naj bi župnik blagoslovil društvene prostore. Župni urad je odgovoril, da je nadškofijski ordinariat odklonil blagoslovitev, ker pravi namen novega društva take blagoslovitve ne dovoljuje.

Incident na Ljotićevem zborovanju

Službena agencija Avala je objavila sporočilo, ki pravi med drugim:

»V sredo dopoldne je prišel g. Ljotić v vas Selevac. Prijavil ni nobenega zborovanja, vendar pa so njegovi pristaši razširili letake, s katerimi so vabili na Ljotićeve shode v Selevcu in dveh sosednjih vaseh. V Selevcu se je zbralo okoli 250 ljudi. Zastopnik sreskega načelstva je opozoril g. Ljotića, da se shod ne more vršiti, ker ni bil prijavljen. Ljotić je odgovoril, da bo shod kljub temu imel, oblasti pa naj store svoje. Takoj nato je g. Ljotić začel govoriti in je že s prvimi svojimi besedami težko žalil in klevetal najvišje državne činitele. Nadaljeval je govor kljub opozorili pristojnih uradnikov. Ker se g. Ljotić tudi prisotnemu pozivu, naj neha govoriti, ni hotel ukloniti, ga je uradnik pozval, naj gre z njim na občinski urad. Na potu so si spremili vsi udeleženci shoda.

Pred občinsko hišo je padlo iz množice nekaj kamenja na orožnike, ki so bili tam v službi. En orožnik je bil ranjen v glavo. Orožniki so pozvali prisotne, naj se razidejo. Ko pa so jih ti še nadalje napadali, so orožniki po svojih službenih predpisih v samoohranbi izstrelili nekaj strel, na kar so se vsi prisotni razbežali. Na mestu je obležal le Radosav Torlaković, polje-delec iz Selevca, ki je bil ranjen v želodec. Prepeljali so ga v smeredrevsko bolnico in operirali, vendar pa je kmalu po operaciji umrl. Uvedena je preiskava, da se doženejo napadalci in drugi izživalci tega nemilga incidenta.

Bridka izpoved

Praški dopisnik beogradskega »Vremena« poroča svojemu listu, da je govoril v sredo zvečer z uglednim češkim politikom, ki mu je med drugim dejal:

»Ni znan primer, da bi zavezniki tako postopali z zaveznikom. Ne vemo več, kdo nam je večji nasprotnik, ali zavezniki, ali naši sovražniki. Jaz celo mislim, da bi se mi morebiti laže sporazumeli z našimi sovražniki kakor pa z zavezniki. Toda karte so padle in mi moramo igrati do konca, izpiti čašo pelina do dna. Mlade generacije pa bomo vzgojili v drugačnem duhu. Vzgojili jih bomo tako, da ne bodo verovale mnogo v prijateljstvo in fraze, temveč da bodo odrasle v spartanskem duhu.«

Ameriško samospoznanje

Ameriški listi hudo napadajo Anglijo in Francijo, da sta pustili češkoslovaško na cedilu. Dnevnik »Washington News« se bavi s temi napadi v svojem uvodniku in pravi, da Američani nimajo pravice na padati Anglijo in v Francijo, ker so delo, no tudi oni sami odgovorni za sedanje dogodke. Če se je začelo splošno sovražništvo, tedaj nosi tudi Amerika svoj del krivde. Ameriški kritiki pišejo, da bi bilo treba demokracijo braniti do zadnje kaplje krvi, pri tem pa mislijo na francosko in angleško kri, ne pa tudi na ameriško. In vrh tega v listi sapi zahtevajo, naj ostane Amerika nevtralna, kar se pravi, da ne bi smela Veliki Britaniji in Franciji prodati niti ene puške.

Razpisana zdravniška mesta

Beograd, 22. sept. p. Službene Novine so danes objavile cele vrste natečajev za zdravniška mesta v državnih službi. Med drugim v skrajšanem roku 15 dni razpisano tudi mesto šefa notranjega oddelka državne bolnišnice v Ljubljani.

Smrt znanega železničarja

Beograd, 22. sept. p. Danes dopoldne je v Beogradu nenadno preminul, zadet od kapi Dragutin Ječmenić, upokojeni svetnik prometnega ministrstva. Pokojnik je bil med železničarji zelo znana osebnost. Dolgo let je vodil oddelke za brezplačne železniške karte in za znižane voznine. Pokojnik je bil brat adjutanta Nj. Vel. kralja generala Ječmenića.

Velike patriotične manifestacije v ČSR

Manifestacije se nikjer ne pretvarjajo v demonstracije

Praga, 22. sept. AA. (Havas). Že jutraj ob sedmih so se zalele po praških ulicah patriotične manifestacije. Medtem ko so se snotnih manifestacij udeležili meščani in uradniki, so današnje prireditelje delavci, ki so prišli iz vseh krajev v mesto. V lepem redu in disciplini so defilirali pred spomenikom sv. Vavla. Na čelu sprevoda so delavci nosili češkoslovaške narodne zastave z napisi »Branimo naše meje«. V trenutku je ogromna množica ljudstva zastala in zavladel je popoln mir, nakar je iz tisoč grl privrela navdušena pesem. Ljudstvo je petlo državno himno. Po uličnih hodnikih so stale ženske in jokale. Celo nekateri policisti, ki so vzdrževali red, se niso mogli vzdržati solza.

Pariz, 22. sept. br. Manifestacije stotisočglave množice, do katerih je prišlo v Pragi danes dopoldne na Vaclavskem trgu in drugod v centru mesta, so potekle v popolnem miru in redu. Nikjer ni prišlo niti do najmanjšega incidenta. Vse trgovine so bile odprte. Pri manifestacijah so sodelovali le ljudje, ki trenutno niso bili zaposleni, ter mladina. Delavstvo je bilo vse na delu v tovarnah in delavnicah.

Tudi iz vseh drugih češkoslovaških mest prihajajo poročila o velikih manifestacijah za republiko, za prezidenta in češkoslovaško vojsko. V Brnu je pri teh manifestacijah sodelovalo okrog 100.000 ljudi, v Plzinu preko 50.000. Pa tudi v Bratislavi in drugih slovaških krajih se je danes vrstilo več manifestacijskih zborovanj, na katerih so se množice solidarno izražale za republiko, v kateri je edino mogoče svobodni razvoj slovaškega naroda.

Položaj ob meji

Praga, 22. septembra. AA. (ČTK). V obmejnih pokrajinah je noč potekla v glavnem mirno, le nekaj napadov na obmejne carinarne je bilo. Ti napadi pa niso zahtevali žrtve. Med drugim je bila napadena carska obmejna postaja v Kunštatu, da lje obmejna postaja v Bartosovicah, ki so

jo napadali zaigali. V Františkovih Laznih so henleinovci napadli policijski komisarjat, a so se morali brž umakniti. V aschekom okraju vlada mir.

Mobilizacija nacionalnih organizacij

Praga, 22. sept. br. Vse češkoslovaške organizacije, predvsem pa sokolstvo, so pozvale že v zgodnjih jutranjih urah vse svoje članstvo, da se zbere na določenih zbornih mestih, kjer bo dobilo vsa navodila za nadaljnje zadržanje. Mobilizacija nacionalnih organizacij je uspeša v vsakem pogledu. Sokolstvo v krajih je ponekod prevzelo rediteljsko službo.

Solidarnost ameriških Čehoslovakov

New York, 22. sept. br. »New York Times« so danes objavili izjave voditeljev poldruga milijona Čehov in Slovakov v Ameriki. Vsi češkoslovaški nasoljenec v Ameriki so kakor en mož pripravljani braniti svoj narod in njegove življenjske interese.

Evakuacija obmejnega ozemlja

London, 22. septembra. AA. (Reuter) Z nemško-češkoslovaške meje poročajo, da so češkoslovaške čete danes popoldne začele evakuirati sudetsko-nemške kraje.

Berlin, 22. sept. br. Po informacijah agencije DNB je danes v sudetsko-nemškem področju popoln mir. V Chebu, Ustu in drugod, so se pričeli zbirati sudetski Nemci ter manifestirati za Nemčijo. V Chebu so se na mnogih hišah že pojavile narodno socialistične zastave. Formalno se je tudi že prvi spreved nemškega prebivalstva. Češkoslovaška policija in vojaštvo sta skrbela za red, vendar nikjer ni prišlo do najmanjšega incidenta.

Zakaj sta Anglija in Francija odrekli

Nekaj novih podrobnosti o usodnih trenutkih v Pragi Ostra sodba o vodilnih zapadnih državnikih

Praga, 22. septembra. b. »Lidove Noviny« podajajo naslednjo razlago zatajive obeh zapadnih velesil v najbolj odločilnem trenutku:

»Angleški poslanik v Pragi je včeraj (v sredo) dopoldne sporočil svoji vladi, da bo češkoslovaška vlada sprejela nove predloge samo pod pogojem, da jih kasneje odobri češkoslovaški parlament. V zvezi s tem je zahtevala od Londona in Pariza odgovor, ali bi prevzela nase vojaško obvezo, da prisikojita Češkoslovaški na pomoč, ako bi bila pozneje napadena. Po tej demarši češkoslovaške vlade je sledil dolga najostrejši pritisk poslaniškov obeh zapadnih držav. Po angleških informacijah je šel francoski poslanik de Lacroix v svojih grožnjah Pragi celo tako daleč, da bo Francija prepusila Češkoslovaško njeni usodi, ako takoj ne sprejme novega predloga. Od Rusije pa je prišel odgovor, da bo prisikojila ČSR na pomoč le, ako bo tudi Francija izpolnila svoje obveznosti. V tem položaju češkoslovaški vladi ni preostajalo drugega, kakor da se vda.

V razlago angleške in francoske zatajive navajajo v Londonu, da sta obe zapadni

demokraciji izgubili vero vase in da ju vodijo ljudje, ki niso dorasli odgovornosti v tem zgodovinskem trenutku Evrope. Chamberlain zaupa samo se osebnim dogovorom in kompromisom. Njemu je dovolj, ako se pred angleškimi volilci lahko pojavi kot mož, ki je ohranil mir in preprečil vojno. S tem adutom misli, da bo pri volitvah, ki bodo najbrž v kratkem razpisane, dosegel znova zmago konservativne stranke. Ker je opozicija proti Chamberlainu tudi v konservativnih vrstah precejšnja, se obotavlja sklicati parlament, katerega hoče postaviti pred izvršeno dejstvo. Vse je končno skvarilo tragično medsebojno nezaupanje vseh odgovornih činiteljev: Amerika ne zaupa Angliji, angleški konservativci so nezaupni nasproti francoskim socialistom, ti ne zaupajo Chamberlainu itd., tako da so se v odločilnem trenutku dejansko znašli vsi brez prave moči. K vsemu temu pa je treba končno dodati poglobljeno nezaupanje, nezaupanje vseh treh držav do Rusije, ki naj bi v odločilni srednjeevropski vojni stala na njihovi strani z nevarnostjo, da bi zaigrala prvo violino.

Zbeganost Amerike

Listi očitajo vladi, da ni ničesar storila za rešitev evropske krize, drugi pa zahtevajo še večjo izolacijo

New York, 22. septembra. AA. (Havas). Vsi današnji jutranji ameriški časopisi so si edini v tem, da je prav, da Amerika ni izrekla svoje sodbe ter zavzela svoja stališča glede nastopa Francije in Anglije pri češkoslovaškem vprašanju. To velja posebej zaradi tega, ker Združene ameriške države niso storile nikakega koraka, da bi preprečile ta sklep. Listi poudarjajo, da ameriško ljudstvo in javno mnenje v USA ni dovolj poučeno o tej evropski zadevi ter da ne vedo, v kakšnem položaju sta se znašli zahodnoevropski demokratični državi in med kakšnimi alternativami sta morali izbirati.

Washington, 22. septembra. AA. (Havas). Komentarji številnih ameriških časopisov poudarjajo predvsem dva momenta. Prvi strah, da bi takšna rešitev mogla pomeniti nevarnost za bodoče, drugi pa mnenje, da se Združenim ameriškim državam ni treba interesirati za stvar, kadar gre za skupno odgovornost demokratičnih držav.

Velik požar pri Kamniku

Kamnik, 22. septembra. Davi okrog 11. je nastal ogenj na živinskem hlevu posestnika Janeza Kosirnika v Tunjski mlaki pri Kamniku. Ogenj je zajel vse objekt, poleg katerega je stala lična stanovanjska hiša, skedenj, drvarnica in šupa. Plamen se je z veliko naglico razširil na vsa ta poslopja. Domači so bili na njivi, kakih 400 m oddaljeni, in so takoj prihiteli domov gasiti, a niso mogli rešiti skoraj ničesar. Ognja niso mogli niti omejiti in je vse pogorelo do tal. Kako je ogenj nastal, ni znano. Posestnik je bil zavarovan za 20.000 din, škoda pa znaša nad 100.000 din, in sicer zaradi tega, ker je pogorelo v hiši tudi mnogo tisočakov gotovine, last štirih sinov in hčerke, ki so imeli denar hranjen v omari. Uboga družina ni rešila skoraj nič drugega kakor goč življenja. Iz prtiličja goreče hiše so spravili na varno nekaj pohištva, rešili pa so tudi živino, dočim do denarja, ki je bil na podstrešju, niso mogli.

Kralj Boris v Berlinu

Berlin, 22. sept. AA. (DNB) Bolgarski kralj Boris je prišel iz Švice ter obiskal svojega očeta, bivšega kralja Ferdinanda v Koburgu. Danes dopoldne je kralj Boris prispel v Berlin.

Povratak regenta Horthyja

Budimpešta, 22. septembra. AA. (Reuter). Madžarski regent Horthy se je vrnil danes zjutraj z lova v Vzhodni Prusiji.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Na jugu po večini oblačno, jasno in jutranja megla v severni polovici države. Temperatura se bo dvignila. Najmanjša je bila v Novem Sadu (6), največja v Mostaru (26 stopinj).

Vremenska napoved za danes: Po večini jasno z jutranjo meglo, v zahodnih krajih, deloma oblačno v ostalem delu države. Oblačnost se bo povečala na jugu in na vzhodu. Temperatura se ne bo bistveno spremenila.

Dunajska vremenska napoved: Dekomajno jasno in toplo vreme. Pozneje spet oblačno.

Zlata jesen na planinah

Pokljuka, 22. septembra
Po dolgotrajnem deževju so nastopili krasni jesenski dnevi. Prijazno septembrsko sonce ogreva sočno zelene planinske travnike in strma pobočja bolj kakor sredi poletja. Letoviščarji, ki jih je pregnal hlad prvih septembrskih dni, bi imeli zdaj naj-

lepše počitnice. V teh prelepih dnevih stoji ponosni planinski hotel na Pokljuki skoraj prazen. Samevajo tudi planinske hišice in vile okrog katerih je bilo v poletnih dneh tako prijetno družinsko življenje.

Po širni Pokljuki je spet zavel dih stare planinske romantike. Gostje so se vrnili

v širni svet, ostalo pa je prijetno domače planinsko nastojanje. Spet prevladuje domača, prijetna zvenčica govora. Ob nedeljah se prihajajo skupine izletnikov iz raznih krajev Gorenjske. Koprivniški in gorijski fantje so vsako nedeljo zberejo na Mrzlem studencu. Med nje se radi pomakajo gorenjski in ljubljanski študentje in kmalu zadoni v tišino ubrana pesem, ki pravi, da na planinah sijajo solnce, v dolinah pa je senčica...

V prvih septembrskih dneh so pastirji prignali velike črede krav in ovac z višje ležečih planin na zelene poključke travnike. Vsa Pokljuka je te dni polna goveje živine in drobnice, da se vam zdi, kakor da je bila odrejena živinska mobilizacija. Na dan sv. Mihaela 29. t. m. pa bodo pastirji odgnali živino nizdol v domače vasi. Ta dan bo za pastirje, planšarje in majerice velik praznik. S harmonikarjem na čelu spreveda se bodo pomikale po vsej poti navzdol dolge rajde pastirjev in okrašene živine.

Tudi po dolinskih travnikih, poljih in dobravah je zakraljevala zlata jesen. Solnce se pregreva, da je veselje. Ajda je odvetela, koruzna stebila so dosegla višek. Kmetje obirajo sadje, odkopavajo krompir in pospravljajo druge poljske pridelke. Po travnikih in gmajnah se pasejo velike črede živine. Pokrajina dobiva vedno bolj rumenkaste in rjave barve. Ovenelo listje je začelo padati z dreves. Morda le še nekaj dni in že bo potegnil čez polje in dobrave močan piš, ki bo dvigal listje in ga v velikih vrtnicah raznesel po poljanah.

Zastopniki mednarodne zveze potovalnih pisarn zborujejo na Bledu

Ljubljana, 22. septembra
Jutri dopoldne ob 10. se na Bledu prične konferenca izvedencev mednarodne zveze potovalnih pisarn AGOT, ki je za letošnje zasedanje mednarodnih tujsko-prometnih strokovnjakov izbrala turistično najpomembnejše kraje naše domovine. Konferenci predseduje direktor »Putnika« g. Vladimir Perše iz Beograda, prisotni pa so še predsednik CEDOK-a inž. Flala in direktor g. L. Halla iz Češkoslovaške, direktor »Europe« g. Nasta s prokuristom Kleinbergom iz Rumunije, direktor »Benetta« g. Björse iz Norveške, direktor »Celtransa«, agencije za baltičske države, g. Liez direktor »Orbisza« g. Romer iz Poljske, direktor »Ibusza« g. Lefeld iz Madžarske, generalni direktor CIT-a g. Oro iz Italije, predstavnik nemških agencij direktor dr. Wilhelm in direktor Buchholz, prisoten pa je tudi tajnik AGOT-a inž. Antonjevič.

Program konference je precej obsežen, tako da bo zasedanje trajalo v celem skoraj teden dni. Poleg strokovnega dela na sejah bodo predstavniki mednarodnega turizma izkoristili priliko, da se seznajajo

z najlepšimi kraji Jugoslavije in z našimi tujsko-prometnimi napravami. Jutri bodo udeleženci na Bledu zasedali dopoldne in popoldne, zvečer pa jim priredi zdraviliška uprava svečano večerjo. Popjutirnjem se gostje po zajtrku odpeljejo z avtokarom skozi Kranj v Ljubljano, kjer si bodo ogledali zanimivosti mesta, nato pa bodo nadaljevali pot preko Ribnice, Kočevja in Delnice na Sušak. Spotoma se bodo ustavili v Ribnici, kjer jim bo pripravljeno kosilo. Ob 17. se z brzoparnikom »Dubrovačke plovidbe« odpeljejo mimo Crikvenice na Rab, kjer bodo večerjali in prenočili na parniku V nedeljo jutraj prispjo v Split, po kratkem obisku mesta pa se bodo odpeljali proti Makarski in Korčuli, kjer se bo seja nadaljevala. Zvečer bodo nadaljevali vožnjo v Dubrovnik, kjer bodo v ponedeljek spet vse dopoldne zasedali, popoldne pa si ogledali mesto in priredili izlet na Lokrum.

Iz Dubrovnika se bodo čez Mostar, Sarajevo in Užice z motornim vlakom odpeljali v Beograd. V vlak u jim bodo servirali tudi zajtrk in obed. V Beogradu se bo konferenca zaključila.

Razbojnika Jožeta Kodra je patrulja iz št. Vida pri Stični zajela na Primskovem

Stična, 22. septembra
Po dolgotrajnem prizadevanju se je vendar posrečilo prijeti zloglasnega razbojnika in beguna Jožeta Kodra, ki je med kmetskimi prebivalstvom znan kot »Bačarjev Pepe«. Zadnje čase je rokovnicjal po Dolenjskem in nedavno noč je bilo vložljeno tudi v župnišče na Čatežu. Razbojnik se je pogostil v kleti, nato pa je hotel v I. nadstropje. Pristavil je lestvo k oknu župniške pisarne in je že utrl šipo. Ob zvenketu se je zbudila kuharica. Prebivalci župnišča so planili pokonci in zločinec je pobegnil. Naslednji dan so ljudje pripovedovali, da so v okolici videli postopajo, čigar opis se je popolnoma strinjal z zunanostjo razbojnika Kodra.

Včeraj so orožniki v št. Vidu doznali, da se na Primskovem potika omenjeni potepuh. Patrulja pod vodstvom komandirja Goloba se je ob 5. podala na Primskovo.

Za smotrnejšo ureditev tramvajškega omrežja

Ljubljana, 22. septembra
Uprava cestne električne železnice si zadnji čas na moč prizadeva, izboljšati in razširiti omrežje. Na dolenjski progi prenavljajo tire, proti sv. Križu so že postavili tračnice. Ne bi bilo napak, če bi se družba zavzela tudi za odpravo nekaterih nedostatkov, ki se zmerom motijo promet.

Ena takšnih zadev se tiče ovinka iz Gradišča na Cesto 29. oktobra. Zaradi preostrega ovinka se dvojni tir na tem mestu zliva v enega samega. Prav na tem odseku enojnega tira sta kar dve postajališči, eno še v Gradišču za zvezo Gradišče—št. Vid, drugo pa nekaj korakov dalje na Cesti 29. oktobra za zvezo Vič—splošna bolnica. Prav na tem ovinku se nepestrano srečujejo vozovi, ki prihajajo iz obeh smeri, in zlasti tramvaj, ki prihaja od Viča, mora zmerom tik pred svojimi postajališčem čakati na križanje. Na tujci, ki je vaje smotrnejšega reda v prometu, mora napraviti precej čuden vtis dejstvo, da sprevednik na tem kraju nešteto krat izstopa iz voza, napravi kratek izlet peš do vogala, in ko se prepiča, da je proga prosta, zamahne vozniku z roko, naj pride za njim. Če se iz tehničnih razlogov ne da tu izvesti dvojni tir, naj se vsaj obe postajališči strneta v eno in naj se pomakne nekam tako, da se voznja poenostavi.

Podobna reč je s postajališčem na koncu tobačne tovarne v Langusovi ulici. Od tod pa do Viča je spet en sam tir, tu pa se mora skoraj redno zaustavljati voz, ki prihaja iz mesta. S čakanjem na križanje tu po navadi izravna zamudo, ki si jo njegov kolega v obratni smeri vsakokrat nakopje, preden more zaviti v Gradišče. Nedavno se je nekaj govorilo o tem, da bodo tudi od Langusove ulice do konca položili še drugi tir. Potnikom in sebi bi s tem napravili dobro uslugo.

Obkrožila je hišo, v katero se je potepuh zatekel. Razbojnik je začel streljati, vendar ni nikogar zadel. Orožniki so vdrli v hišo in ga razorožili. V njem so takoj spoznali Jožeta Kodra. Kmalu nato jim je tudi čašeti župnik potrdil, da je ta zločinec strašil na Čatežu. Koder je tik pred aretacijo hotel izvršiti samomor vendar se mu samokres ni sprožil. Njegovo vojaško pištolo Steyer 9 mm so mu takoj odvzeli, nato pa so ukenjenega odgnali na stanico v št. Vidu, kjer so ga dolgo zasliševali. Do nadaljnjega ga imajo tam dobro zastraženo. Davi se je odpeljal v št. Vid voznik litjskega sreza Juro Mavračič. Po končanem zaslišanju bo Jože Koder odgnan z močno eskorto v Maribor.

Maribor, 22. septembra
Vse obsejajo prebivalstvo si je oddahnilo, ko je prispela danes dopoldne v Maribor vest, da so na Primskovem zajeli razbojnika Josipa Kodra, za katerim so poizvedovala naša varnostna oblastva v zvezi z drznimi poljskavskimi razbojništvji že več mesecev. Dočim se je posrečilo njegovega glavnega pajdaša Melhiorja Pintariča z drugimi pajdaši aretirati v razmeroma kratkem času, je za Kodrom zmanjkala prava sled. Še vse do zadnjega časa so med ljudmi krožile o Kodru najrazličnejše govorice. Zdaj so ga videli na Pohorju, potem spet v Slovenskih gorah, Savinjski dolini in celo kopajočega se v Dravi. V vsakem sumljivem tipu so ljudje v strahu pred drznim razbojnikom slutili Josipa Kodra. Dejstvo je, da je v bojazni pred aretacijo zapustil svoje zatočišče na Dravskem polju ter pobegnil na kranjsko stran in brž so se na Dolenjskem začeli vrstiti številni vlogi in tatvine.

Z aretacijo Josipa Kodra bo mogoče povsem razjasniti poljskavska razbojništva, glede katerih odklanja Melhior Pintarič

glavno krivdo. Predvsem je ostal doslej nepojasnen umor posestnika Ačka v Kalšah. Pintarič je namreč pri zaslišanju zatrjeval, da je Ačka ustrelil Koder, ki ga bodo sedaj soočili s Pintaričem in ostalimi pajdaši. Nedvomno se bodo pojasnile tudi druge številne tatvine in vlogi, zlasti usoda 26.000 din, ki so izgnili posestniku Greifu v Ješenci pri Račah.

Kodra bodo čimprej prepeljali v Maribor, kjer bodo pričeli s temeljitim zasliševanjem, ki bo ob soočenju s Pintaričem nudilo nedvomno precej dramatičnih prizorov. Tako se vendarle ni uresničilo zatrjevanje Jožeta Kodra, da živega ne bodo ujele. Ob Kodrovi aretaciji pa bo prav gotovo vesela tudi patrulja, ki bo deležna razpisane nagrade v znesku 3000 dinarjev.

Dr. Lujo Debeljak †

Na obisku pri svojem bratu Ignaciju, kanoniku v Varaždinu, je umrl za kapjo g. dr. Ludvik Debeljak, upokojenik sanitetni podpolkovnik, star 60 let. Pokopali so ga v Varaždinu. Njegov prijatelj je z glednemu častniku v spomin napisal naslednje vrstice:

Spet je odšel iz vrst zdravnikov mož, ki je posebno v dobi svetovne vojne kot vojaški zdravnik varoval in reševal pre-mnoge vojaške obveznike ne glede na njihovo versko in narodno pripadnost. Vsa svoja dobra dela je vršil iz čiste ljubezni do bližnjega.

Dr. Lujo Debeljak je služboval po vojni kot zdravnik v naši narodni vojski ter je zadnjih 10 let živl v Ljubljani kot sanitetski referent dravske divizijske oblasti in kot upravnik vojaške bolnišnice. Pred štirimi leti je stopil v pokoj. Tako je ljubil Slovenijo in Ljubljano, da je sklenil preživeti jesen življenja kot upokojenik sanitetni podpolkovnik v našem blem mestu. Pred dobrim tednom je bil odšel v svoj rodni kraj Varaždin, da obišče očetov grob. Potem ga je zadela nenadna smrt. 19. t. m. so ga pokopali ob velikem sočutju prebivalstva in z vsemi vojaškimi častmi.

Njegova nagla smrt se je tužno dojmila vseh njegovih prijateljev in znancev, saj je kot zdravnik vedno deloval z idealnim altruizmom, prezirajoč lastne interese. Tako si je pridobil splošno spoštovanje in si v srcih svojih pacientov in znancev ustvaril trajen spomenik. Zapustil je zaljubljeno vdovo in sina dr. Alfonza Debeljaka, sodnega zdravnika v Ljubljani. Pokojniku, odličnemu Jugoslovenu, naj bo ohranjen svetel in trajen spomin, obitelji pa izrekamo iskreno sožalje.

S. P.—č.

Rimske najdbe v Tržiču

Tržič, 22. septembra
Ze lani je »Jutro« poročalo o zanimivih izkopaninah na grobišču v Kaplji vasi pri Tržiču na Dolenjskem. Ze tedaj je izrazilo mnenje, da ušegne biti v grobišču še več zanimivosti. Res je lastnik Cirer, ki tu in tam koplje po grobišču, kolikor mu pač dopušta čas, naletel na nove izkopanine. Zadnji čas je spet zadel na ploščo, ki najbrž krije star grob. Ker je pri kopanju starih grobov potrebna posebna pazljivost, se ni lotil dela, saj je zaposlen z drugimi nujnejšimi deli, razen tega pa bi bil potreben, da si pride ploščo ogledat strokovnjak iz Ljubljane.

Dopolni »Jutro« so imeli po namenu, da zbudijo zanimanje pri naših arheologih, ki naj bi tržišče starodavno grobišje preiskali, ker sodimo za povsem gotovo, da mora biti tu zakopanih še več predmetov, ki bi mogli nuditi smov za spoznavanje življenja starodavnih prebivalcev v tržiškem okolišju. Pri največjem izkopavanju ee polkvari mnogo predmetov, ki pa bi dobro ohranjeni mogli pomnožiti zbirko starin iz slovenskih pokrajin. Po gričku je raztresenih mnogo črepič, to so razbiti ostanki loncev iz starodavne dobe. Pri večšem izkopavanju bi bile vse te posode lahko cele in primerne za muzejsko zbirko.

Požig v Legnu

Slovenjgradec, 22. septembra
V sredo okoli 8. zjutraj je nastal ogenj v gospodarskem poslopu Ferda Matavža, posestnika v Legnu pri Slovenjgradu. Gospodarsko poslopje, do vrha napolnjeno s senom in ravnokar pospravljenimi pridelki, je bilo mahoma v ognju, vendar se je domaćim posrečilo s pomočjo požrtvovalnih sosedov rešiti vso živino.

Kljub veliki oddaljenosti je kmalu po nastanku ognja prihitela na pomoč slovenjgraška gasilska četa z motorno brizgalno pod vodstvom načelnika Franca Kuharja.

Sin z nožem, oče s samokresom V skrajni sili se je oče rešil s strelom

Maribor, 22. septembra.
V Oglnjščaku pri Zgornji Polskavi se je odigrala družinska drama, pri kateri je pripisati le srečnemu naključju, da ni zahtevala človeškega življenja. O dogodku, ki je zbudil veliko pozornost med prebivalstvom, smo doznali naslednje podrobnosti:

56letni kočar Jožef Terglavnik se s svojim 32letnim sinom Francem že delj časa ni razumel. Sin ni hotel ubogati očeta. Ko pa je sin zagrešil neke tatvine, zaradi katerih je bil obsojen na 4 mesece zapora, je oče sklenil, da mu ne da več domov. Ko je sin v ponedeljek prišel iz slovenjbištrskih zaporov, kjer je odsedel kazen, sta se z očetom takoj spoprijela. Sin je potegnil nož in hotel očeta napasti. Oče je zbežal iz hiše ter stekel čez travnike. Sin v diru za njim. Ko ga je že skoro dohitel, se je stari Terglavč-

nik mahoma obrnil ter oddal iz samokresa kalibra 9 mm tri strela proti sinu. Dva strela sta zgrešila svoj cilj, tretji pa je zadel sina v levo ramé. Kroga je obitala v ramenu in se je sin v hudih bolečinah ves krvav zgrudil na tla. Orožniki ki so obstrljenemu sinu nudili prvo pomoč ter ga zavezali, nato pa očeta in sina aretirali ter ju odpravili v slovenjbištrške sodne zapore.

Stari Terglavnik je bil tri tedne pred dogodkom prišel na orožniško postajo ter vprašal orožnike, kaj naj stori, če pride sin zopet domov. Orožniki so mu seveda svetovali, naj se izogiblje vsakega prepira, nekar je stari dejal: »Branil se bom, če me napade...« Pri zaslišanju je stari Terglavnik izpovedal, da je streljal na svojega sina pač zato, ker mu je sin grozil, da ga bo zaklal, kar bi bil pač skoraj gotovo storil.

Umor v Velikem Širju pred sodniki Rudolf Černešek obsojen na 12 let robije

Celje, 22. septembra
Pred petčlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal danes zaradi umora in raznih goljufij 43letni, v Judendorfu rojeni in v Novo Štifo pri Gornjem gradu pristojni Rudolf Černešek, artist brez posla in stalnega bivališča.

Černešek je star kriminalen tip. Bil je že 15krat kaznovan, po večini zaradi tatvin. V zgodnji mladosti se je priključil nekemu cirkuškemu podjetju, potem pa je hodil z raznimi cirki po Evropi. Leta 1933, ko je preстал triletno kazen v kazalnici v Stari Gradiški, se je zatekel v Nemčijo in nato prehodil skoraj vsa večja mesta Evrope. Lani so ga avstrijske oblasti izgnale v Jugoslavijo in napotile v njegovo domovinsko občino Novo Štifo. Černešek se je nato potikal po dravski banovini brez prave zaposlitve. Ogoljufal je dve osebi v Trbovljah za 200 din in dežnik. Nato se je spet vrnil v Avstrijo, od koder so ga letos 20. junija zopet izgnali v Jugoslavijo. Potikal se je iznova po dravski banovini in izvajal raznim osebam denar s tem, da jim je natvezil, da zna ponarejati denar, češ da je bil mnogo let uslužben v državni kovnici na Dunaju. Ljudje so mu izročili razne vsote, ker je trdil, da potrebuje denar za vzorec. Ob ugodni priliki pa je vsakokrat izginil s priglufanim denarjem.

Letos 13. julija se je Černešek oglašil

pri posestniku Francu Zajcu v Velikem Širju in mu prav tako natvezil, da zna ponarejati denar. Zajc si je izposodil dva bankovca po 500 din in ju izročil Černešku za vzorec. Černešek je potem risal nekaj na papir in dejal Zajcu, da mora dati denar obenem s papirjem v stiskalnico. To sta Černešek in Zajc tudi storila. Černešek je rekel, da mora ostati denar najmanj šest ur v stiskalnici. Pozneje pa je ukradel oba bankovca iz stiskalnice. Okrog 23. so legli vsi domači k počitku, Černešek pa je Zajc odkazal prenočišče v koči poleg stanovanjske hiše. Ker pa se je pojavil v Zajcu sum, da s Černeškovi manipulacijami ni nekaj v redu, je vstal in stopil v stiskalnico, kjer je ugotovil, da je denar izginil, z njim pa tudi Černešek. Zajc je takoj pohitel za Černeškom in ga dohitel na travniku ob občinski cesti Širje—Zidani most, ki je oddaljen pet minut od župne cerkve v Širju. Černešek je napadel Zajca ter ga zabodel z nožem dvakrat v vrat in enkrat v prsi. Drugo jutro so našli Zajca umorjenega na travniku.

Černešek je priznal večino svojih dejanj, glede Zajčeve usmrtive pa je trdil, da je ravnal v silobranu, česar pa mu sodišče ni moglo verjeti. Černešek je bil obsojen na 12 let robije in na trajno izgubo častnih pravic.

Regulacija Savinje pri Celju Tretja etapa kolavdirana — Delo v četrti etapi

Celje, 22. septembra.
Regulacija Savinje v tretji etapi pri Celju je te dni kolavdirala posebna komisija, v kateri so zastopali gradbeno ministrstvo inž. Mijuškovič, bansko upravo višji svetnik inž. O. Juran, ostale ustanove pa inž. Vaněk.

Dolžina tretje etape je znašala 1 km. Regulacijska dela je izvršilo mariborsko gradbeno podjetje U. Nassimbeni od lanskega septembra do letošnjega avgusta. Obenem z regulacijo Savinje so dvignili banovinsko cesto Celje—Laško v tem predelu ob desnem bregu Savinje iznad poplavnega nivoja, jo razširili na 7,50 m in jo preložili v dolžini 1 km, s čimer so odpadle vse krivine. Cestišče so tlakovali, pogramozili in zvaljali ter opremili z betonskim obcestnim koritom in ograjo. Regulacija Savinje v tretji etapi je stala 2.322.000 din. K tej vsoti je prispevala država 500.000 din, mestna občina celjska 450.000 din, sreski cestni odbor v Celju 360.000 din, ostali veliki del stroškov pa je krila banska uprava iz svojih sredstev. Delo v tretji etapi je izvršeno zelo solidno. Lep je tudi pogled na široko, lepo izvedeno cesto. Kakor že v prvi in drugi

etapi je dela v tretji etapi z velikim uspehom nadzoroval g. inž. Josip Mursa.

Nekako pred mesecem dni so se pričela regulacijska dela v četrti etapi, pri katerih je sedaj zaposlenih okrog 180 delavcev iz Celja in okolice. Dela v tej etapi bodo predvidoma dovršena do avgusta 1939. Četrta etapa bo segala do Krajncve gostilne na Polulah. Tudi v tem predelu nameravajo dvigniti in urediti banovinsko cesto vse do hiše g. Uršiča na Bregu. Projekt za regulacijo Savinje v peti etapi je gradbeno ministrstvo letos odobrilo. Projekt za glavno, šesto etapo na tako zvanem celjskem ovinku pod Starim gradom, ki predvideva preložitve struge Savinje in železniške proge ter odstranitev obeh železniških mostov, je sedaj v gradbenem odnosno prometnem ministrstvu in bo menda v najkrajšem času odobren.

Ker zlasti regulacije Savinje v šesti etapi zaradi prevelikih stroškov ni mogoče kriti iz tekočih sredstev, naj banska uprava in mestna občina celjska pospešita najetje dolgoročnega posojila, ki ga bo odplačevala tudi prihodnja generacija, ki bo imela od regulirane Savinje velike koristi.

Velika množica ljudi na shodu Jugosl. narodne stranke v Kragujevcu v nedeljo 18. t. m.

Restavracija - klet ZVEZDA

Danes, vsak četrtek in petek sveže MORSKE RIBE

Luben, Lovrata, trilja, zobatec, cipalj, skuše, tunj i. t. d. — Kuhinja pod prvovrstnim strokovnim vodstvom! Ravno kar prispel sladki dalmatinski mošt in teran. — K številni udeležbi Vas najljubše vabi

Uprava ZVEZDE

Domače vesti

* Tridesetih vojščakov je padlo v bitki na Kolubari. Prihodno jesen bomo slavili 25letnico kolubarske bitke. Toda kosti 30.000 padlih še vedno ležijo na vojaškem pokopališču v Lazarevici. Grobove je prerastla trava, da jih komaj se razpozna. Slednjič se je vendar ustanovilo društvo za zgraditev spominske cerkve z grobnico padlim in pomrliim junakom iz kolubarske bitke. Društvo je začelo neumorno zbirati prispevke in zdaj so načetni. Se letos v oktobru bodo posvečeni temelji spominske cerkve in grobnice. Za svečanost se že zdaj vršijo priprave. Glavna svečanost pa bo prihodnja jesen, ko bo cerkev z grobnico dozidana in bodo kosti prenešene vanjo. Vojaštvo bo takrat prikazalo potek kolubarske bitke, v kateri je bil kakor pravi veliki vojskovodja in akademik Zivojin Pavlović, postavljena nemrtni spominik slave in veličine srbskega orožja.

* Spomenik Viteškega kralja na Savini. Mnogi slovenski mornarji in pa izletniki, ki kdaj obiskali Boko Kotorsko, poznajo slovesni samostan Savino, ki počiva na grški sredi zelenja nad Meljani. Tam se je Viteški kralj s svojim spremstvom poslednjič poklonil v cerkvi in se vpisal v spominsko knjigo, nakar je nastopil usodno pot z Dubrovnikom v Marseille. Pred samostanom se stoji obelisk v spomin žrtvam avstrijske vojske, ki je v začetku vojne obšla in ustrelila celo vreo zavednih, ugodnih mož iz Boka. Poseben odbor je sklenil, da postavi spomenik Viteškemu kralju pred glavnim vhomom v samostan. Prispevale bodo vse občine kotorskega srezu, izdelava pa je poverjena znanemu kiparju Petru Palavicinju. Spomenik bo brez podnožja visok 3 metre in bo predstavljal Viteškega kralja v admiralski uniformi.

* Naši zdravniki v Franciji. Od 13. do 16. oktobra t. l. bodo v Parizu »Medicinski dnevi« jugslovensko-francoskega zdravniškega društva pod predsedstvom prof. Emila Sergenta. Predavanja bodo na raznih pariskih klinikah iz vseh medicinskih panog. Predsedstvo vabi zdravnike iz dravske banovine k udeležbi. Dosedaj se je prijavilo nad sto srbskih in hrvatskih zdravnikov iz Beograda, Zagreba in od drugih. Programi bodo v nekoliko dneh zdravnikom na razpolago pri zdravniški zbornici v Ljubljani.

Pri lenivosti črevesja, črevesnem katarju, obolenju danke, odstrani naravna »Franz-Josefova« grenčica zapoko dolnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da uporaba »Franz-Josefove« vode odlično regulira funkcije črevesja.

Ogl. reg. S. br. 15. 485-35

* Novi grobovi. V ljubljanski bolnišnici je umrl g. Karel Dobršček, poštni inspektor v pokopju. Ugodnega pokojnika bodo danes ob 16. sprejeli k večnemu počitku. — V Hraštniku bodo danes ob 15. pokopali gospo Marijo Zakbarjevo, uradnico drž. železnice v Mariboru. — Pokojnika blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Iz šolske službe. Iz Radeč nam pišejo: V preteklem tednu nas je zapustil učitelj Miroslav Vidmar, ki je po službeni potrebi premeščen v Budince pri Hodžu v Prekmurju, prav na madžarski meji. Kot dober risar je dobil v letu 1933. mesto v Radečah, da je vodil strokovno risanje na obrtno nadaljevalni šoli. Zaradi njegovih sposobnosti so ga učenci zelo vzljubili in obžalujejo njegovo premeščenje. Pri Sokolskem društvu je neumorno deloval kot prosvetar in načelnik. Bil je izobren organ. organizator sokolskih nastopov, saj je bil sam izobren telovadev in usposobljen v vseh panogah sporta. Lansko leto je prevzel tajništvo gradbenega odbora za zgradbo Sokolskega doma in je odlično in pošteno vodil vse posle. Nastopal je tudi kot igralec na sokolskem odru in pa kot pevec solist pri raznih priložnostih. Pri radeškem sportnem klubu je nešteto nastopal, saj mu je nogomet bil pri srcu že od mladih let, ko je nastopal v Ljubljani pri Primorju kot golman. Odličnega sokolskega in nacionalnega delavca bomo zelo pogrešali vsi, posebno pa mladina, ki ga je tako ljubila. Njegov neuklonljivi značaj nam bo le v vzpodbudo k vztrajnejmu delu do zmage jugslovenske misli.

* Slavko Lukman pojde v Berlin. V uredništvu beogradske »Politike« se je zgledni znan naš operetni in koncertni pevec, bivši član ljubljanske operne zboru Slavko Lukman. Pokazal je pismo, s katerim je povabljen v Berlin, kjer bo tri mesece sodeloval v manjši vlogi pri smenjanju filma »Ljudje brez maske«. Zapel bo tudi nekaj pesmi. Slavko Lukman je zmožen najrazličnejših grimas. V zvezo z berlinsko tiskovno ga je spravil Joža Rijavec, ki mu je tudi omogočil potovanje v Berlin.

* Visoki stroški za vodovod v Krugujevcu. V soboto in nedeljo bodo imeli v Krugujevcu veliko elavnost. Blagoslovili bodo novi vodovod in moderno zaporo v Grošnici. Stroški za to veliko delo so dosegli 60 milijonov dinarjev. Zidava se je pričela v marcu 1931. Jez, ki je največji na Balkanu, je širok 200 m. Porabili so 70.000 kubikov betona in 1.500 vagonov cementa. Jezero, ki je nastalo za jezom, je dolgo 500 m in široko 250 m, njegova površina globina pa je 28 m. Z vodovoda v Krugujevcu mnogo pridobiti v zvezi siven in pogledu, napredek pa se bo pokazal tudi v razvoju celotnega gospodarstva, posebno industrije.

* Večerni trgovsko-pisarniški izobraževalni tečaj. Ravnateljstvo državno priznanega trgovskega učilišča »Christofor učni zavod«, Ljubljana, objavlja: Kakor vsako leto se tudi letos z začetkom oktobra odpre VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ ZA IZOBRAŽBO PISARNIŠKIH MOČI. Ta tečaj je namenjen onim, ki iščejo primerne zaposlitve v pisarnah in onim, ki žele izpopolniti svoje strokovno znanje, to je raznim nameščencem, uradnikom itd., priporočajo pa se tudi trgovcem obrtnikom in vsem ostalim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati trgovskih šol. Poučuje se: knjigovodstvo, korespondenca slovenska in nemška, trgovsko računstvo, trgovstvo in pravo, pisarniška dela, stenografija, strojepljse, nemščina. Poseben tečaj za srbohrvatsko korespondenco, italijanščino z italijansko korespondenco, nemško stenografijo itd. Udeleženci lahko obiskujejo celotni trgovski tečaj ali samo posamezne predmete. Večerni trgovski tečaj tukajšnjega zavoda je po svoji organizaciji najpopolnejši in je odobren po pravilniku, ki ga je za ta tečaj posebej potrdilo ministrstvo trgovine in industrije. Ob zaključku lahko slušatelji polagajo zaključni izpit in dobe završno izpovednico. Solnina je primerno nizka, da je obisk vsakomur omogočen. Christofor zavod je največji te vrste in najmoderneje opremljen. Edinstvena strojepljica s 40 pisalnimi stroji, računski stroji. Specialne učilnice za knjigovodstvo in pisarniške vaje. — Vsa pomenila, ustna in pismena ter brezplačne nove prospekte daje ravnateljstvo. Informacije in vpisovanje vsak dan dopoldne, opoldne in zvečer do 8 ure. Točen naslov: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska št. 15. Tel. 48-43.

* Spet dva pod vlakom. Iz Slavonkega Broda poročajo: Pri postajici Lužani-Malino je vlak v enem dnevu usmrtil dva človeka. Zjutraj je hotel z vozom čez progo mladi kmet Mata Mitrović. Vlak je bil hitrejši, zgrabil je kmeta in voz in vse zmel v brezoblično maso. V teku dopoldneva je drugi vlak povozil še mlekarja Cimermanovića.

* Strahovit zločin zidarskega pomočnika. Ko so se dijaki gimnazije v Vinkovcih v sredo zvečer zbirali k telovadbi v poslopju meštanske šole, se je 28 letni zidarski pomočnik Josip Senica na dvorišču približal 13letni Brigiti Oreškovičevi, dijakinji 3. razreda, udaril jo je in ji zabodel nož v srce z vzklikom: »Ti si kriva moje smrti!« Takoj nato je sebi porinil nož v prsi in padel mrtev. Vse to se je odigralo bliskovito in ko je prišla policija, je našla na dvorišču dva mrlica sredi množice razburjenih dijakov. V Seničovi obojki so našli pismo, v katerem navaja, da se je zagledal v Brigito, hčerko poštnega uradnika Arpada Oreškovića. Ker se dekle zanj ni brigalo, je v užaljenosti sklenil končati njo in sebe. Senica je imel dva brata, ki sta takisto izvršila samomor. Očitno je, da gre za družino samih patoloških tipov.

* Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2. (prostori Dopsne trgovske šole). Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi urami v pisarni zavoda.

* Naval kmetov na cementno tovarno pri Splitu. Spor med občno Sućurcem in tovarno cementa »Dalmacija« se vodi že nekaj let. In sicer zahteva občina, da mora tovarna odpustiti delavce in uradnike, ki ne spadajo v občino Kaštel Sućurac. Tovarna je deloma sprejela zahtevo občine, toda kmetje s tem niso bili zadovoljni in so zasedli tovarno, da bi prisilili direktorja h kapitulaciji. Nekaj delavcev je tovarno odpustila, ostalo pa jih je še vedno okrog 150, ki so doma iz Dalmatinske Zagore. Zaradi tega so kmetje v terek polpodne v dveh velikih kolonah prikorakali v tovarno, da bi prisilili delavce k odhodu. Nastal je velik metež in so bili ranjeni trije delavci. Oblastva so kmalu napravila red in zdaj se nadaljuje pogajanja med občino in tovarno.

* V osmrtnici za pokojnim g. Alojzijem Šumenjakom iz Murske Sobotice, ki je bila priredena v »Jutru« dne 20. t. m., je med navedenimi žalujočimi svojci in sorodniki po pomoti izostalo ime Ivo, kar s tem popravljamo.

* Enoletni učni tečaj za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2. (prostori Dopsne trgovske šole) prične s poukom 1. oktobra. Solnina mesečno 110 din. Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi uradnimi urami v pisarni zavoda.

* Resitev dr. Martin Čorić s svojo ženo v avtu srečal krčeta, jašočega na osličku. Šofer se je hotel ogniti, prišel pa je preveč na rob in že se je avto prevrnil in se začel kotati nizdol. Zadržal se je tik nad prepado, globokim 200 m. Potniki so se potolčeni komaj rešili iz razbitega vozila.

* Žrtve nepravilnega kolezarja. Iz št. Ruperta na Dolenjskem nam poročajo: Nekd kolezar je vozil po »štrpertske« okoliščine tako nevarno, da je zavozil v nekega kmetovalca, ki je šel mirno po cesti. Zadel je padel tako nesrečno, da mu je pri silnem udarcu ob tla počila lobanja. Zdravniška pomoč je bila brezuspešna in je ponesrečen v dveh urah podlegel. Nepravilni kolezar se je sam javil orožništvu in se bo zaradi nevarne vožnje zagovarjal pred sodiščem.

* Dve zdravniški službi. Kr. banaka uprava razpisuje dve mesti zdravnikov-uradnih pripravnikov v banovski bolnišnici v Murski Soboti. Prošnje naj se vložijo do 2. oktobra t. l.

* Prošnja na sveti zakon. »Jugoslovenski list« beleži: Ukinitve javnih hiš v Sarajevu se odraža tudi v zakonskem življenju meščanov, pa naj se to zdi še tako paradoksalno. V Sarajevu je cela vrsta kavarnic, v katerih pa se bolj prodaja ljubezne kakor kava. Ti ilegalni Venerini hrami so pravi razsadniki bolezni in zakonskih prepirov. Položaj svecenic ljubezni v teh hramih je, če odštejemo higijensko stran, ugodnejši kakor prej. Slični je položaj gejs, ki v očeh moških niso diskvalificirane za zakon. Medtem ko prej oženemu moškemu gotovo ni padlo na pamet, da bi vzel tako žensko, imajo zdaj one vse pogoje za zakon. Še več. One tudi ločujejo zakone, da bi zavzele mesto zakonite žene, čisto matere številnih otrok. V Novem Sarajevu je prišlo celo do revolverskega obračunavanja med zakonca. Ma zaradi neke takšne »gejšer«. Železnikega delavca Čolića je čakala žena, obupana, »borča« se zase in za svoje otroke, pred katerimi je v očetovem srcu uživala prednost neke »dama« iz kavarne. Žena je tožila moža, da nima niti dinarja za kosilo, mož pa je potegnil samokres in začel streljati. Žena je komaj odnesla golo življenje, moža pa so prijavili policiji.

* Konec vsakega bogataša v hlevu. V Beogradu so našli v hlevu mrtvega 40letnega kmetovalca Zilka Pavlovića, ki je bil na glasu enega najbogatejših ljudi v bližnjem Ritopeku. Pavlović je bil pripeljal grozdje v Beograd. Po svojih navadi je nato zavil v Aleksandrovo ulico, kjer je nakrmil konja in se okrepčal v gostilni. Bil je izredno dobro razpoložen. Takoj po kosilu se je namenil domov v Ritopek. Ko pa je komatil konja, ga je ta udaril s kopitom. Pavlović je omahnil in obležal.

* Telefonski imenik. Ravnateljstvo pošte in brzojav v Ljubljani razglasa: Neke neupravičena oseba prodaja pod imenom izmišljenega poštnega uslužbenca telefonske imenike za dravsko banovino, ki jih je izdelala direkcija pošte v Ljubljani, za višjo ceno, kakor jih prodaja poštna uprava. Uradna cena imenika je določena na 10 din. Medtem ko imenike prodaja nepoklicana oseba po 25 din. V imenikih je natisnjena cena 10 din izbršana in nadomeščena z ročno kavekasto štampljko s »25« v vijoličasti barvi. Imenik ima na desnem robu tudi abecedo. Prosimo javnost da izvoli tako osebo prijaviti direkciji pošte. Uradnega imenika je še dovolj na razpolago in ga dobijo intereseanti na glavni pošti.

* Udeležite se avtobusnih izletov: od 9. do 10. oktobra v Trst; od 19. do 20. oktobra v Prst; od 29. oktobra do 2. novembra v Gorico; od 29. oktobra do 2. novembra v Trst; od 29. oktobra do 2. novembra v Idrijo. Prijave sprejema izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice! — Izletniški vlak Celje — Dravograd Meža in obratno, ki odhaja iz Celja ob 4.37 min. in se vrača v Celje ob 21.47, bo vozil tudi v nedeljo 25. t. m.

* Dopisna trgovska šola v Ljubljani. Kongresni trg 2. vpisuje dnevno. Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati usteuna pouka, si more pridobiti s poukom doma v Dopisni trgovski šoli potrebna znanja in izobrazbe. Zato šoli vsem slojem najtopleje priporočamo. Vse informacije in prospekte daje zavod interesentom brezplačno na razpolago.

Iz Ljubljane

* Pozor založniki, samozaložniki in izdajatelji revij! Pošljite svoje knjige v Trgovski dom, prvo nadstropje. Razstava bo imela več oddelkov, in sicer: bibliofilski oddelke, čebelarstvo, dramatiko, filozofijo, gospodarstvo, kmetijstvo, leksika in jezikoslovje, literarna zgodovina, lovstvo, mladinska književnost, muzikologija, pedagogika, planinstvo, politična veda, pravo, predvoda literatura, primorska koroska in ameriška književnost, pripovedništvo, prirodoznanost, vede, revije, ribarstvo, sadjarstvo, slovenska dela v tujih prevodih, sociologija, tehnika, umetnostna zgodovina in umetnost, zgodovina in zemljepisje, zdravstvo. Poseben oddelke bo posvečen tudi v dobi od 1918 do 1933 umrlim slovenskim pisateljem. Pozivamo ponovno vse, ki imajo razstavno gradivo, da ga pravočasno dostavijo DSK v Trgovski dom.

* Sentijski gledališki oder sprejema za sezono 1933/34 nove članice in članke, ki čutijo veselje in zmožnosti do igralske umetnosti. Letos namerava oder ustalnoviti dramsko šolo pod strokovnim vodstvom, zato prosí uprave vse one, ki bi hoteli sodelovati, da se prijavijo k odru pismeno na naslov: Sentijski gledališki. Mestni dom ali osebno vsak večer od 20. ure dalje v Mestnem domu.

Danes »MATERINSTVO« in »LADJA SUŽNJEV« — Kino Moste

* Državno priznana Trgovsko učilišče in stenografski institut Robida prireja večerne tečaje za stenografijo, nemščino, strojepljse, knjigovodstvo, trgovsko računstvo in korespondenco. Vpisovanje vsak dan v pisarni ravnateljstva v Trnovski ulici št. 15.

* Dva velika filma na sporedu v Mostah. Uprava kina Moste se je spet potrdila za velik in zanimiv spored. Od danes do vključno potekajo dve bosta predvajala filma »Materinstvo« in »Ladja sužnjev«.

* »Materinstvo« je visoka pesem najbolj vzvišenemu človeškemu čustvu. To je pretrpna drama o silni požrtvovalnosti matere, ki je za lastnega otroka dala vse, zase pa ni zahtevala ničesar. Pred enim je junaka mati zatalja svoje poreklo. Film nam kaže blestečo kariero, ki se prične z nasiljem nad siromašnim dekletom in se konča s svetovno slavo nezakonskega sina, genialnega inženjerja. Glavno vlogo igra Terezija Reignerjeva, njenoje aina Jeana pa Henry Presles. — »Ladja sužnjev« je vefilm, ki so ga delali dve leti in so zanj potrošili milijon dolarjev. To je krvava legenda po slednjega trgovca s sužnji. V pretresljivih prizorih nam prikazuje enega izmed najeramotojnejših načinov zasluzka. Če povemo, da igra glavno vlogo slavni Wallace Beery in da nastopa tisoč statistik, smo že povedali glavno. Vstopnina v kino Mostah je v primeri z ogromnim sporedom res malenkostna.

* Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi drevi od 18.30 do 19.30 promenadni koncert Narodnega železnikarskega glasbenega društva »Sloga« v Zvezdi pod vodstvom dirigenta Horberta Svetola.

Any Ondra in Paul Hörbiger

v najsijajnejši komediji pri kateri se boste nasmejali do solz

Vzrok za ločitev — in flagrantni

VESELA ZAPELJIVKA

KINO UNION — Tel. 22-21

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

* Kakor nam je sam povedal, je imel karikatrist Ladislav Kondor večer rekord dan. Njegovo polno založeno razstavo karikatur v Kazini je obiskalo blizu 150 gostov in nekateri je moral Kondor kar brž karikirati, tako se jim je zahotelo tovaršije s pisano družbo maharadž in ministrov, umetnikov in imenitnikov. Razstava ostane še nekaj dni odprta, vstopnina je majhna.

* Italijanščine in italijanske korespondence se lahko učite v posebnem tečaju na Trgovskem učilišču in stenografskem institutu, Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15.

* Denarnica je bila izgubljena večeraj med 12. in 13. uro v Šelenburgovi ulici, na poti od pošne palače do Zvezde. Denarnice je bilo 300 din v bankovcih in za 60 din drobiža. Pošten najditelj se naproša da denarnico izroči v upravi ali uradništvu »Jutrac«, seveda proti nagradi. Stori bo s tem ne samo pošteno, temveč tudi resnično dobro delo, ker je bila to vsa mesečna plača zasebnega nameščenca, ki se je bil dopolne pripeljal v Ljubljano po rušnih opravkih.

KINO SLOGA — Tel. 27-30

Danes poslednjič!

ŽENA VAMPIR

Fantastičen film, izredno napete vsebine.

* Otrok pod konji. Naprošeni objavljamo: Pod znanim železniškim mostom v Zeleni jami bi zadnjič sredi popoldneva kmalu prišlo do razburljive nesreče. Pod mostom se je na svojem trikolu igral otroček, ki se je bil izgubil od doma. Prav tedaj je, namenjen na polje, privozil voznik z dvema konjema. Solnce je bleščeče sijalo, pod mostom pa je precej tema, da mož ni mogel opaziti nevarnosti. Na srečo se je prav tedaj pojavil na cesti brezposeln delavec A. J., ki slaneje tam zraven. Če ne bi bil ustvil konja, bi bila nereda neizogibna. Šele pozneje so sosedje ugotovili, čigav je otrok, in so ga odvedli k staršem. Značilno za razmere v katerih živimo, pa je, da se je rešitelj, ki živi v precejšnji siromašnji pozneje zamen prižadeval, da bi od očeta, ki je premožen, izprosil vsaj skromno nagrado.

Danes ob 16. in 19.15 nepreklicno zadržnik zgodovinski vefilm Ob 21.15 uri slagerkomedija ROSALIE

Grofica Walewska

zgodovinski roman

KINO MATICA 21-24

* Preiskava proti članom Kolmanove tolpe. Pri zaslišanju Ludvika Kolmana in njegovih pajdašev so na policiji dognali še nekatere zanimive podrobnosti. Med drugim je prišlo na dan, da je Kolman pred kakšnimi 14 dnevi kradel pri svojem bivšem gospodarju, posestniku Zupantiču v Hruševem pri Dobrovi. Kolman je pri Zupantiču nekaj časa služil za hlappa in je dobro poznal razmere v hiši. Spilazil se je v klet, od tam pa v kuhinjo in odnesel raznega blaga. Pri njim in pri njegovih tovarših je policija našla mnogo stvari, katerih lastnikov še ni bilo mogoče ugotoviti. Tako je aretirancem zaplenila precej velika daljnogled starejšega izvora, železno vodno tehniko, srebrno cigaretno dozo z monogramom F. G., tri pare novih črnih usnjenih gamaš, železno metrsko mero za merjenje lesa in krilo iz pisane barheta. Ljudje, ki jim je bilo ukradenega kaj podobnega, naj se zgleda na kriminalnem oddelku policijske uprave. Razen tega, da utegnejo najti svoje predmete, bi lahko morda pomagali policiji razkriti še grehe, ki jih Kolman in njegovi taje.

Iz Maribora

* Mariborski kovinarji so imeli v sredo zvečer pri »Novem svetu« lepo uspel sestanek, na katerem so govorili predsednik Kumer, nadalje Weber, Gustinčič, Unger, Dolenc, predsednik Slovenskega obrtniškega društva in mestni svet. Sojč, ki je naglasil, da obrtniška dela ne spadajo v delokrog mestne občine, oziroma mestnih podjetij. G. Železnik je poročal o težkem položaju instalaterjev, saj imajo danes tavnice 50% več pomočnikov kakor moštiri. Zatem je govoril zbornični svetnik Miloš Hohnjec iz Celja. Razvila se je izčrpa debata, v kateri so se čuli ostri izrazi proti sušmarstvu. Vselej je zbudila vest, da izide v kratkem uredba za pobiranje sušmarstva, po kateri se bo sušmarjem zaplenilo blago in orodje.

* Abonmjski sedež že za 8 din na mesec. Teh najcenejših in za vsakogar možnih sedežev je v Narodnem gledališču še nekaj na razpolago. Ker velja abonma povprečno za tri predstave, stane abonenta ena predstava še manj kakor 3 din. Tudi letos bo dramska šola pod vodstvom glavnega režiserja J. Kovica, če se bo priglasilo dovolj zanimancev. Predavanja bodo teoretična in praktična značaja. Prijave sprejema dnevno gledališka blagajna ali pa J. Kovič, Gregorčičeva 26, od 13. do 15. ure. Pri vsakem prijaviteljevo bo v nedeljo ob 9. v gledališču. Ta dan se lahko priglase še novi udeleženci.

* Nova gradbena dovoljenja so dobili naslednji: dr. Tomšič za gradnjo štirinastopne hiše v Gregorčičevi ulici št. 1 (gradbeni stroški 1.200.000 din), Ljudska samopomoč za gradnjo dveh trinadstropnih hiš v Kolodvorski ulici (1.300.000 din), davčni inspektor Mirko Železnik za gradnjo visokopritlične hiše v Beogradske 32 (90.000 din), Alojzij in Ana Majcen, restavratore v posestnik, za gradnjo trinadstropne hiše v Gregorčičevi 3 (800.000 din), Ivan Zaveršnik za gradnjo enonadstropne hiše na Tržaški cesti 46 (230.000 din), E. Hubl za gradnjo enonadstropne hiše v Beogradske 40 (150.000 din).

* Sokolski in nacionalni Maribor! V nedeljo 25. t. m. popoldne k telovadnemu nastopu nedavno ustanovljenega kamniškega Sokola. Podprimo vrle kamniške Sokole!

* Gospodar in hlapec. Pri posestniku Kolariču v Počehovi se je javil hlapec Jakob Muršič in ga prosil, da mu izplača dmino. To je gospodarja tako ujezilo, da je pograbil stolico in tresil hlapca z vso silo po glavi. Hudo poškodovanega Muršiča, ki ima pretresene možgane, so prepeljali v bolnišnico.

* Dva kirurška oddelka v mariborski bolnišnici. Po odredbi kr. banske uprave se kirurški oddelki bolnišnice s 1. oktobrom razdeli na dva upravno in strokovno popolnoma ločena oddelka za kirurgijo. Na I. kirurškem oddelku je šef primarij dr. Mirko Čerčič, na II. kirurškem oddelku je šef primarij dr. Brezovnik Vladimir. Sprejem bolnikov na obo oddelka se vrši v vsakem mesecu tako, da se sprejemajo bolniki na I. oddelku na I. oddelku, na sode dneve na II. oddelku. Izjeme tvorijo bolniki, ki so napoteni izrecno na prvi ali drugi oddelku.

* G. Taras Poljanec, priljubljeni goslaški virtuos, naš mariborski rojak, bo sviral drevi ob 18.20 v beogradskega razv. Izvajal bo skladbe Bacha, Dvořaka, Brahmsa in Paganinija.

* Košaki imajo svojo tržnico. Večeraj so pričeli prodajati v Tomšičevem drevo-redu košaki posestniki svoje pridelke. Tako je bila večeraj dejansko odprta košaka tržnica, kar bo velikega pomena za bližnje predele mariborskega mesta. S tem je prodorilo ono mnenje, ki vidi najboljšo rešitev mariborskega tržnega problema v ureditvi več tržnic.

* 40 kg svinca je bilo ukradeno. Večeraj je bilo vodenemu mojstru Josipu Černeju iz Vrtnice ulice, ki je zaposlen pri mestni občini, pri kanalizacijskih delih na levi strani državnega mostu ukradenih 40 kg svinca. Med delavci je bil zaposlen tudi nek Felix L. s Potrebja, ki je takrat izginil. Ko je mojster opazil tatvino, je osumil Felixa, ki so ga orožniki aretirali in ga zaslili. Občina ima 400 din škode.

* Beg duševno bolne. Od doma je pobegnila 30letna duševno bolna Ivanka Marjerjeva. Je srednje velika, precej močne rasti, na sebi ima bluzo in modro krilo. Komur je kaj znanega, se prosí, da sporoči to g. Francu Majerju na Potrebju, Nasipna ulica 9.

* Po 24 letih ujetništva v domovino. V Maribor je prispel bivši vojni ujetnik Salih Nesid iz Visokega v drinski banovini, ki je živel 24 let v Rusiji. Vrnil se je z ženo in petimi otroki brez sredstev. Na obnejem komisarijatu so mu vse potrebno preskrbeli in ga odpremili v domovinsko občino.

* Omladina jugslovenske nacionalne stranke za mesto Maribor sklicuje za soboto ob 20. v mali dvorani Narodnega doma članski sestanek. Poročilo o političnem položaju bo podal narodni poslanec Milan Mravljec. Vabljeni vsi pristaši nacionalne misli.

* V 19 metrov globokem vodnjaku je obležal s hudimi notranjimi poškodbami 57 letni delavec Henrik Pivec, ki je bil zaposlen na dnu vodnjaka. Drugi delavec mu je spustil v vodnjak po vrvi posodo s cementom, a se je vrvi utrgala in je posoda priletela nesrečnemu Pivcu na glavo ter ga pritisnila k tlu. Kravavega in nezavestnega so ljudje potegnili iz vodnjaka, nakar je bil prepeljan v bolnišnico.

* Prodaja sadja in grozdja. Mestno poglavarstvo opozarja prodajalce sadja in grozdja na določbe, da se mora vsak prodajalec grozdja in sadja na zahtevo tržnih organov ali policije izkazati z uradnim potrdilom pristojne občine, da je prodajalec posestnik vinograda ali sadonosnika in tako upravičen prodajati grozdje ali sadje lastnega pridelka. Na potrdilu, ki je kolika prosto in veljavno mesec dni, mora biti natančno navedena vrsta in količina sadja ali grozdja. Producentom ni dovoljeno najemati ljudi, da bi zanje prodajali na mariborskem trgu. Nezelro sadje se sme prodajati samo z oznabo »Sadje za vkuhanje«.

Iz Celja

* Razširjenje poslopja meštanske šole. Ker je bilo poslopje drž. šole in deklishe meštanske šole v Celju že dolgo preteno, je sklenila mestna občina zgraditi na obeli enonadstropnih dvorišnih traktih še drugo nadstropje in ga spojit z ostalim poslopjem. Dela so se te dni pričela.

* Policijski zaporj so se v torek zvečer napolnili. Gneča pa je trajala samo do srede dopoldne. Tesne in nehygienične policijske zapore bo dala občina v kratkem razširiti in primerno preurediti.

Kino Union. — Danes »ESNAPURSKI TIGER« (La Jana, Fritz von Dongen).

* V počastitev spomina umrlega g. Florijana Vrečka, posestnika v Škofji vasi, je darovalo uradništvu Cinkarne d. d. v Celju 440 din Družbi sv. Cirila in Metoda po moški podružnici CMD v Celju. Posnemajte ob sličnih priložnostih ta lepi zgled!

* Prometna nesreča. Ko se je peljal 19-letni mehanik Metod Pretnag s Sp. Hudič pri Celju v sredo z motornim kolecom po cesti na Zgornji Hudič, je padel tako nesrečno, da se je hudo poškodoval po glavi in rokah. Oddali so ga v celjsko bolnišnico.

Iz Kranja

* Državna mešana meštanska šola v Kranju. Otvoritvena sveta maša bo v soboto, dne 1. oktobra ob 8. v župni cerkvi v Kranju. Po sv. maši odidejo vsi v prvi razred vpisani učenci v šolske prostore na Trubarjev trg. V ponedeljek, dne 3. oktobra, se prične redni pouk. Otvoritev drugega razreda, na katerega smo zaprosili ministrstvo do sedaj še ni dovoljena, upamo pa, da bo tudi to v kratkem ugodno rešeno. — Upraviteljstvo.

Gospodarstvo

Ukrepi za zaščito češko-slovaške valute

Stalni odbor češkoslovaškega parlamenta je na svoji sednici dne 19. t. m. odobril ukrepe s katerimi se postruži dosežati določeno obsežno zaščito valute. Strožji predpisi imajo namen preprečiti, da bi se v sedanjih kritičnih časih obstoječa situacija poslabšala s tihotapstvom deviz in valut, z iznašanjem kapitala in vrednot v inozemstvo ali pa s tem, da se tekoči dohodki iz inozemstva ne bi vnašali v državo. Po novi uredbi se kaznuje oni, ki iz našega kapitala v inozemstvo, ali namenoma pušča kapital v inozemstvu, če presega vrednost kaznivega dejanja 500.000 Kč, kakor tudi oni, ki razširja neresničnejše vesti, ki lahko škodujejo nacionalni valuti, s težjo ječo od 1 do 10 let in se tako dejanje smatra kot zločin; če pa presega vrednost kaznivega dejanja 5 milijonov Kč ali če gre za posebno obremenjujoče okoliščine, znaša kazen 5 do 20 let. Z ob. sodbo izgubi obojenec državljanske čast. ne pravice, njegovo premoženje pa se lahko zapleni. Tudi za ostale prestopke in za davčne delikte se kazni obično poostrijo.

Z nadaljnjimi ukrepi bo nanovo urejeno razmerje med češkoslovaško državo in češkoslovaško Narodno banko. Češkoslovaški obdobje bankovcev obstoja namreč do višine državnega dolga pri češkoslovaški Narodni banki iz bankovcev, ki so prav za prav državni bankovci. Pri tem gre za bankovce, ki jih je svojočasni bančni urad finančnega ministrstva prevel od Avstro-ogrske banke. Navzlic temu je bilo tudi za ta del obdobja bankovcev doslej predpisano zlatno kritje. Vprašanje teh bankovcev bo sedaj na novo urejeno. Bankovci po 100 Kč bodo zopet proglašeni kot državni bankovci in se bo s tem izravnal državni dolg pri češkoslovaški Narodni banki, z ostanom pa bo država plačala kratkoročne obveznosti in bo s tem podprla mobilnost denarnih zavodov. Na novo bodo urejene tudi zakonske določbe glede dajanja kredita pri češkoslovaški Narodni banki. Neposredno dajanje posojil državi bo nedopustno, pač pa bo Narodna banka lahko dajala državi kredit na carinske, davčne in slične menice.

Banatski kmetijski delavci se predčasno vračajo iz Nemčije

Novosadski »Dan« objavlja iz Vrčca naslednji dopis: Stevilni kmetijski delavci se sedaj vračajo z dela v Nemčiji. Nekaterim je potekla doba zaposlitve, nekateri pa se vračajo domov predčasno, ker ne morejo vzdržati tamošnjih pogojev zaposlitve. Kmetijski delavci se vračajo iz Nemčije predvse my nemška naselja v Banatu, odkoder je šlo največ delavcev v Nemčijo. Sedaj opisujejo težavne razmere, v katerih so živeli. Pomanjkanje živil in nezadostna meza so vzrok, da so ti delavci zapustili delo. Tukajšnji listi navajajo podrobnosti o vrsti in kakovosti prehrane, ki so jo imeli v Nemčiji. Iz teh podrobnosti se vidi, da je prehrana nemškega kmetijskega delavstva pri posameznih delodajalcih mnogo slabša v primeri s prehrano povprečnega kmetijskega delavca v Jugoslaviji. Kmalu po prihodu na delo v Nemčijo so si našli delavci zaželeli, da se vrnejo v Jugoslavijo, kjer jim je po lastnem priznaju zajamčena vsaj zadostna prehrana.

Gospodarske vesti

Izvozne omejitve za surovine v Franciji in Švici. Te dni je francoska vlada s posebno uredbi izdala izvozno prepoved za celo vrsto surovin, med drugim za volno, usnje, kožo, železne odpadke, staro železo itd., torej za surovine, ki so važne v volnem gospodarstvu. Še preden je bila objavljena ta uredba, je vlada pustila ustavitelj na meji vse take pošiljke. Z uradne strani je bilo sporočeno, da imajo ti gospodarski varnostni ukrepi samo začasen značaj. Izvozna dovoljenja, ki so bila izdana do 10. septembra, so bila obenem proglašena kot neveljavna. — Švicarska vlada pa je zaradi sedanje nesigurne situacije in nevarnosti pomanjkanja surovin, ki jih mora v normalnih časih uvažati, uvedla izvozna dovoljenja za izvoz posameznih surovin, starih kovin in odpadkov. Namen tega ukrepa je, da se ne bi te surovine zaradi spekulativnih razlogov izvozile v inozemstvo, s čemer bi bilo oškodovano narodno gospodarstvo. Tudi švicarska vlada je sporočila, da gre samo za ukrepe prehodnega značaja.

Pomanjkanje železa v Nemčiji. Čeprav se produkcija železa in jekla drži v Nemčiji na znatni višini, vlada zaradi natega oboroževanja in številnih utrjevalnih manjkanih železa. Poročali smo že, da je manjkanje železa. Poročal smo že, da je maršal Göring odredil po vsej državi zbiranje starega železa preko napadalnih oddelkov. Ze v teku poletja so pri javnih zgradbah kakor tudi pri številnih privatnih poselitvah odstranili železne ograje. Te dni pa je generalni inšpektor za ceste v Nemčiji odredil, da je treba z državnih cest odstraniti vse železo, ki se da pogrešati. Zlasti se morajo odstraniti železne ograje na mostovih, železni drogovi, železni odbijači, prometni znaki in napisi iz železa ter se morajo nadomestiti z lesenimi ograjami in lesenimi drogovi ter z napisi iz lesa ali iz druge tvarine. Nadalje je odredil, da se morajo takoj vse tračnice cestnih železnic na progah, ki se ne uporabljajo, odstraniti. To delo bodo opravile letne kolone.

Avstrijski izvoz v Vzhodno Evropo. Dunajski listi razpravljajo o bodočih nalogah avstrijske zunanje trgovine ter podarjajo, da ima Avstrija nalogo izgraditi tradicionalne trgovinske zveze z Vzhodno Evropo. Doslej je bila avstrijska zunanja trgovina do 80% v židovskih rokah. Izločitev Židov je skupaj z valorizacijo šilinga povzročila, da je sedaj avstrijski izvoz zelo oslabiljen in je treba izvozno trgovino na novo izgraditi. Listi pozivajo vse one, ki poznajo gospodarske razmere v državah Vzhodne Evrope še iz časa prejšnjega monarhije ali na podlagi sorodstvenih, poklicnih in drugih zvez, da se javijo, ker se jim v trgovini s temi državami nudijo lepe možnosti udejstvovanja.

Naradžajoča zaposlenost v ameriški železarski industriji. Ameriški institut za železo in jeklo poroča, da se je v prejšnjem

tednu zaposlenost ameriških železarn in jeklarn dvignila na 47,3% kapacitete nasproti 45,3% v prejšnjem tednu; v začetku letošnjega leta je znašalo izkoriščanje kapacitete manj nego 30%. Produkcija surovega jekla se je v avgustu dvignila na 2,55 milijona ton (lani v avg. 4,88) nasproti 1,98 milijona ton v juliju in 1,70 milijona ton v februarju, ko je produkcija dosegla po lanskim reakciji najnižje stanje.

Izročitev druge polovice 3% državnih obveznic za likvidacijo kmetijskih dolgov. Na predstavo Udrženja bank v Novem Sadu je Privilegirana agrarna banka poslala preko trgovinskega ministrstva naslednji odgovor glede izročitve druge polovice 3% državnih obveznic za likvidacijo kmetijskih dolgov: Drugo polovico 3% obveznic za likvidacijo kmetijskih dolgov ni mogoče izdati denarnim zavodom prej, nego se izvrši končni sprejem kmetijskih dolgov, ki so jih oddali denarni zavodi Privilegirani agrarni banki. Ta definitivni sprejem je že v teku in so vsem denarnim zavodom, pri katerih je sprejem kmetijskih dolgov definitivno izvršen, stavljeni na razpolago tudi obveznice do polnega zneska, ki jim pripada. Tako je izročitev drugega dela teh obveznic dejansko že v teku. Definitivni prevzem kmetijskih dolgov bo izvršen pri večini denarnih zavodov do konca letošnjega leta, tako da bodo denarni zavodi dobili državne obveznice do polnega zneska.

Dobave. Gradbeni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 27. t. m. ponudbe za dobavo cinkovih trakov. Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo jamskih kontaktov in signalnih zvoncev. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo portlandskega cementa, riset za klasiiranje premoga in ognjegasnih brizgalk. Direkcija drž. rudnika v Vrtniku sprejema do 29. t. m. ponudbe za dobavo jeklene vrvi, do 13. oktobra pa za dobavo krovne lepne, rešetke za bencinske svetilke in rudarskih lopat. Uprava vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 1. oktobra ponudbe za dobavo masmanovih cev, do 7. oktobra za dobavo elektrotehničnega materiala, do 7. oktobra pa za dobavo centrifugalne električne sesalke. Direkcija drž. železnice v Subotici sprejema do 3. oktobra ponudbe za dobavo tovarnega avtomobila. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 10. oktobra ponudbe za dobavo ključavnic, ključ, okovja i dr. za pohištvo. Mestno poglavarstvo Sarajeva sprejema do 13. oktobra ponudbe za razmnožitev generalnega situacijskega načrta mesta Sarajeva.

Licitacija. Dne 26. t. m. bo v komandi 39. pešadijskega polka v Celju licitacija za dobavo alkoholnega kvasa. Dne 5. oktobra bo pri komandi vojašnice viteškega kralja Aleksandra I. Zednitelja v Ljubljani licitacija za popravilo poda v vojaškem objektu. Dne 6. oktobra bo pri direkciji drž. železnice v Ljubljani licitacija za dobavo krp in bombaževine, 13. oktobra za dobavo materiala za zračno zavoro tovornih vagonov in 15. oktobra za dobavo jekla za izdelavo lokomotivskih ročic in batnih teles.

Borze

22. septembra

Na ljubljanski borzi so se danes angleški funti trgovali nespremenjeno po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v grških bonih po 31. Nemški klirinski čeki so po večerajšnji okrepitvi zopet popustili in stanejo v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu 14,00, za 15. oktober pa v Zagrebu prav tako 14,00.

Na zagrebškem efektu tržišču je bila tendenca v državnih papirjih nekoliko čvrstejša in je bil zabeležen promet po 460 do 461 (v Beogradu je tečaj prvotno popustil in so bili zaključki po 450, pozneje po 455, ob sklepu pa se je nudil denar po 458). Promet je bil zabeležen še v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 88 (v Beogradu po 86,25 — 86,50).

DEVIZE

Ljubljana, Amsterdam 2378,41 — 2393,01, Berlin 1757,03 — 1770,90, Bruselj 740,95, — 746,01, Curih 996,45 — 1003,52, London 211,80 — 213,86, New York 4361 — 4397,32, Pariz 118,61 — 120,05, Praga 151,19 — 152,29, Trst 230,69 — 233,78.

Curih, Beograd 10, Pariz 11,93, London 21,28, New York 441,25, Bruselj 74,40, Milan 23,25, Amsterdam 238,50, Berlin 176,40, Stockholm 109,75, Oslo 106,95, København 95,05, Praga 15,1750, Varšava 83, Budimpešta 87,50, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 460 — 461, 4% agrarne 60 — 61, 4% severne agrarne 58 — 60, 6% begluške 88 — 90, 6% dalm. agrarne 87 — 88, 7% stabiliz. 95 den., 7% invest. 98,50 — 99,50, 7% Blair 83,50 — 90, 8% Blair 91 — 93; delnice: Trboveljska 170 den. Šećerana Veliki Bečkerek 600 bl.

Beograd. Vojna škoda 458 — 459 (450 — 455), za okt. — (460), za dec. (458,50), 4% agrarne 62 bl., 4% severne agrarne 61 bl., 6% begluške 87,50 — 88 (87,50 — 88), 6% dalm. agrarne 86 — 86,50 (86,25 — 86,50), 7% stabiliz. 98 bl., 7% invest. 99,50 bl. (98,50), 7% Blair 88 den. (88,22 — 89), Narodna banka 7300 bl., PAB 213 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicag, 22. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 63, za maj 65; koruza: za sept. 51,25.

+ Winnipeg, 22. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 61,50, za dec. 61,25.

+ Novosadska blagovna borza (2. t. m.). Tendence nespr. Pšenica: baška, okol. Novi Sad in Sombor. 79 kg 153 — 155; sremška 79/80 kg 155 — 157; slavonska 78/79 kg 152 — 154; gornjebaška in gornjebanatska. 79/80 kg 155 — 157. Ri: baška 144 — 146. Ječmen: baški in sremški 64/65 kg 145 — 150; pomladni 68 kg 180 — 185. Oves: baški sremški slav. 135 — 140. Koruza: baška in sremška 140 — 142; banatska 139 — 141. Moka: baška in banatska »02« in »02c« 255 — 265; »2c« 235 — 245; »5c« 215 — 225; »6c« 195 — 205; »7c« 165 — 175; »8c« 110 — 115. Otrubi: baški 94 — 100. Pižol: baški beli brez vreč 337,50 — 342,50.

BOMBAR + Liverpool, 21. septembra. Tendence mirna. Zaključni tečaj: za okt. 4,55 (prejšnji dan 4,53), za dec. 4,62 (4,60), za april 4,69 (4,66).

+ New York, 21. septembra. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za okt. 7,95 (8,00) za dec. 8,00 (8,04).

Za Michelangelov muzej v Florenci

Neki Italijan je daroval ital. državi Michelangelov kip »Pietà« ki je bil dotihmal vedno v zasebni lasti. B. Mussolini je odredil, da dobi ta kip Florenca kot rojstno mesto slavnega kiparja. Obenem je bilo mestu naročeno da nemudoma uredi Michelangelovo rojstno hišo in nameni v njem muzej osebnih spominov na umetnika. Mesto že dolgo časa varuje rokopise Michelangelovih sonetov in pisem, ki jih je nesmrtni kipar in slikar pisal Vittoriji Colonnii. Inicijativa vodje italijanskega naroda je ugodno odmevala tudi v nekaterih rimskih in florentinskih plemiških rodbinah, ki so darovale za muzej Michelangelove osnutke k risbam v Sikstinskih kapehi in razno drobno plastiko. Tako se začneja uveljavljati načelo, da naj umetne postanejo dostopne vs. mu ljudstvu, ne pa da ostanejo zaprte v nedostopne salone zasebnih lastnikov.

Pračlovek v Južni Afriki

Britska znanstvena odprava je v bližini transvalskega kraja Potgietersrusta odkrila ostanke predzgodovinskih jamskih bivaljš, ki jim starost ceni na 30.000 let. V nekem drugem okraju Transvala so rudarji izkopali ostanke človeških okostij in primitivno orodje vsake vrste. Našli so tudi mnogo kosti prazgodovinskih živali, med drugim ogromnega konja. Znanstveniki mislijo, da predstavljajo te kosti večinoma ostanke pojedin prazgodovinskega človeka.

Socialni politiki v slovenskih državah posvečena posebna številka

kulturne in socialne revije

Misel in delo

s prispevki avtorjev

iz Prage, Varšave, Sofije, Beograda i. t. d.

izide

v začetku prihodnjega tedna. Revijo lahko naročite pri upravi, Gosposvetska 4.

Iz življenja na deželi

POLJICANE. Te dni se je poslovil železniški uradni Oton Zeilhofer, ki je bil na lastno prošnjo premeščen v Štore za postajnega čelnika. Bil je tukaj 11 let ter je bil tudi izven službe zelo delaven. Predvsem ga bo pogrešala družnica SPD, ki po njegovem odhodu ne bo tako lahko našla vrednega naslednika. Zeilhofer je pred 9 leti prvi spoznal misel glede ustanovitve podružnice in je našel tudi izvedel do kraja. Bil je vso dobo podružnični blagajnik in eden največjih sodelavcev. Ko so gradili stolp na Boču (njegov organ in Ritonjeva ideja) je kot nadzorni organ žrtvoval vse svoj prosti čas in dopust za ta namen. Sodeloval je pri postavitvi koče na sedlu Boča in je pripomogel do ustanovitve planinske restavracije pri Sv. Miklavžu. Vneta za planinski pokret, je za planinsko podružnico delala, kadarkoli je bilo potrebno, tudi njegova gospa Slavka. Podružnica jima je ob svojem prireditelju odhodnico, kjer je bilo na račun njihovih zaslug izgovorjenih več napitnic. Zeilhofer je bil tudi dober družabnik in družbi z njim ni bilo nikoli dolgočasno. Večkrat je govoril za vse. Želim obema na novem mestu največ sreče in uspehov.

Priprave za spominsko svečanost v Žalcu

Žalčani odkrijejo spominsko ploščo Janeza Hausenbichlerja in otvorijo spominsko razstavo

Žalec, 22. septembra. Ob 100 letnici rojstva očeta slovenskega hmeljarstva pokojnega Janeza Hausenbichlerja, veleposestnika in župana v Žalcu, se bo vršila v nedeljo dne 2. oktobra 1938. ob treh popoldne pred Hausenbichlerjevo (sedaj Lorberjevo) hišo spominska svečanost, pri kateri bo slavnostni govornik orisal življenje in delovanje pokojnega Hausenbichlerja, kateremu bomo odkrili relief in spominsko ploščo na bivšem njegovem domu. Posebna deputacija se bo ob tej priliki poklonila na grobu pok. Hausenbichlerja ter položila na gomilo venec. Pri slavnosti bo sodelovala mladina obih ljudskih sol in meščanske sol v Žalcu, pevski zbori »Borut« iz Gotovelj, »Savinjac« iz Petrovč in »Savinjski zvon« iz Sv. Petra v Savinjski dolini ter železničarska godba iz Celja. Po svečanosti bo v Roblekovci dvorani koncert in ljudska veselica. Avtobusne zveze iz Žalca proti Celju in Savinjski dolini bodo preskrbljene.

Ob priliki te spominske svečanosti se bo tudi otvorila dne 2. oktobra ob 8. zjutraj v hiši št. 6 v Žalcu spominska razstava, kjer bodo zbrane slike in fotografije s primernimi opisi v spomin na 70 letnico I. slovenskega tabora v Žalcu dne 6. septembra 1868, nadalje fotografije z opisi v spomin na II. slovenski tabor v Žalcu dne 17. marca 1918, skupina fotografij članov narodnega sveta v Žalcu ob prevratu, kakor tudi spomini v zvezi z življenjem in delovanjem pokojnega Janeza Hausenbichlerja. Razstava bo odprta za odrasle v nedeljo dne 2. oktobra od 8. do 12. in od 13. do 18. ure. Poučna bo razstava zlasti za našo šolsko mladino, ki naj si jo ogleda v ponedeljek dne 3. oktobra ves dan. Priporočamo tudi drugim okoliškim šolam ogled razstave na ta dan, saj bo nudila zanimivo gradivo iz krajevne zgodovine.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Tragedija brezposelnega natakara

Z enim dinarjem v žepu je umrl sredi hoste

Prežganje pri Litiji, 22. septembra. Danes so pokopali na prežganjskem pokopališču 39letnega Zvonimira Štrusa, ki je bil rojen v Trzinu, po svojem že pokojnem očetu pa je bil pristojen v trebejsevsko občino. Bil je izučeni za natakarka in je služboval po raznih krajih naše države. V zimskem času je služboval v neki beograjski restavraciji, v maju pa je bil odpuščen iz službe. Kakor kažejo podatki v njegovi poseleki knjižnici, se je stalno prizadaval, da bi dobil namestitev. Redno je hodil na borzo dela, a vsa pota so bila zaman. Ker je bil brez sredstev in je večkrat stradal, je dobil tudi kako malenkost za podporo. Zabelžili so mu jo v poseben seznam, ki so ga našli zjutraj pri njem. Podpora pa ni presegala naenkrat 60 dinarjev.

Štrus je zaradi skrbi in bede obolen. Zato je bilo še manj verjetno, da bo dobil službo natakarka. Beograjska mestna uprava ga je kot brezposelnega in obolenega dala ovesti v domovinsko občino. V Trebejstvu pa ni nikogar poznal, saj menda ni bil sploh še nikoli v teh krajih. V začetku tedna je dopotoval s prislilnim vozom listom do Litije, nato je sam krenil v trebejsevsko občino. Očitno je zbolel na šeno, saj je bil ves zabuhel v glavo. Nekaj dni se je potikal okrog samotnih

hrbovskih naselij, kakor zdaj pripoveduje kmetje, ki so večkrat opazili zbeganega moža, dal pa ni na nobeno vprašanje odgovora, kdo je in kaj hoče. Predvčerajšnjim je neka žena opazila čudnega popotnika na robu hoste v vasi Reka-Gozd. Sedel je na tleh, težko nropel in je tiral neke papirje in jih razmetaval. Nato se je vlegel na tla in tolkel okrog sebe in ruval zemljo in praprot. Žena se je čudnega prizora močno prestrašila, stekla je domov in je obvestila o tem svojega moža. Nato sta se vrnila na gozdno pot, kjer sta res našla tujca. A tedaj je že ležal nepremično in ko sta se oba nanj sklonila, sta spoznala, da je že mrtev.

O dogodku sta zakonca obvestila župana Galeta in orožnike v Veliki štangli. Stavili so zapisnik. Identiteto so ugotovili po delavski knjižnici, nakar so truplo prepeljali v mrtvašnico na Prežganje. Pri mrtvecu so našli dvojce ključev, v žepu pa je imel en dinar prmoženja. Prvotno so zaprosili za obdukcijo in sodni ogled, zaradi pomanjkanja kreditov in poročila, da ni bil storjen nad pokojnikom nikak zločin, pa zaprosene komisije ni bilo. Zato so ga davi pokopali brez dognanja, za čem je umrl nesrečni natakark. Dogodek je izzval obilo pomilovanja z nesrečnim, a žal nepoznanim občanom.

Na jesenskem živilskem trgu

Cene nekaterim potrebščinam so previsoke

Ljubljana, 22. septembra. Živilski trg je ves v znamenju jeseni, bil pa je večerj manj založen, nego bi bilo pričakovati. Hrušk, jabolk, sliv, zlasti pa grozdja je letos dovolj. Prihajajo največ banatskega, med domačim pa kakor navadno, prevladuje belokrajinsko. Banatsko prodajajo od 4 do 8 din kg, belokrajinsko pa po 4 do 6 din. Precej je šmarnice, ki še ni pravi dozorela.

Kar je štajerskih in prekmurskih jabolk, jih prodajajo po 4, 5 in 6 dinarjev. Jabolka iz Tunije, Novega mesta in Loke so najdražja po 4 din. Z njimi je bil trg precej založen in so jih tudi gospodinjice pridno kupovale. Močno povpraševanje je bilo po svežih gobah, ki so zadnji čas precej drage — kg po 10 do 12 din ali merica po 4 din. Največ jih je z Dolenjskega. Češplje so izključno bosanske, domačih je bila morda samo ena košarica. Pomladna slana je letos opravila svoje. Bosanske so po 4 do 6 din kg.

Z jajci je bil trg še dovolj založen in jih prodajajo 12 za kovača, lepša so pa tudi po dinarju. Perutnina se je dobro prodajala: kokoši po 20 do 30 din, piščanci po 16 do 20, ali par po 30 do 34 din.

Mlečni izdelki imajo stalne cene: čajno maslo 26 do 34, navadno pa do 30, bohinski sir po 28, trapist pa po 16 do 20 din. Med zelenjavo je precej endivije. Tudi fižola ni manjkalo, cenijo ga stročje po 3 do 3,50, zluščene pa po 3 din za liter. Glavnatega zelja je dovolj in so mu cene od 25 par do 1,50 din glava. Danes je prišlo na trg precej krompirja na debele in ga prodajajo po 75 do 80 par kg, medtem ko je na drobno po dinarju. Videli smo tudi že prvi kostanj, prinesel ga je nekdo s štajerskega in ga prodal po 4 din za li-

ter. Paprike je bilo v obilju in ste jo dobili po 4 do 5 komadov za dinar. Paradiznik je bil zjutraj po 3, proti enajsti uri pa se je dobil tudi že po dva dinarja. Sploh je velika razlika v cenah zgodaj zjutraj in proti polnočju, ko začne cene naglo padati. Ker so cene zlasti nekaterim potrebščinam odločno previsoke, si skušajo pač odjemalci sami pomagati in tako se vse dopoldne vrši na trgu živahno barantanje, preprički in pogajanja, čisto tudi za eno samo kronico.

Slab živinski sejem

Po dolgih tednih slinavke in parkijevke, ki sta ustavili vsako redno kupčijo z živino, se je v sredo dopoldne na mestnem sejmišču na Poljanski cesti spet vršil reden živinski sejem. Mnogi so pričakovali, da bo spričo dejstva, da je bil dogovor živine kakšna dva meseca prepovedan, na sejmišču precej živahen vrvež. A kakor se je izkazalo, so bile napovedi v listih očitno prekasne, zakaj današnji sejem je bil tako od kupcev kakor od prodajalcev nad vsako pričakovanje slabo obiskan. Kmetje iz bližnje in daljnje okolice so nudili naprodaj samo kakšen dober ducat goveje živine, med drugim dva para volov. Malo boljši je bil konjski sejem, na katerem je bilo kakšnih 30 konj, med njimi nekaj prav lepih živali. Na ponudbo je bilo tudi nekaj prašičev in praseta, a so jim bile cene neenake. Po nekaj tednov stari prašički so bili po 250 din par, a po 4 do 6 mesecev stara praseta po 450 do 650 din za rep. Zaradi slabega obiska z dežele so ostali brez prometa tudi redki sejmarji, ki so na svojih stojnicah nudili naprodaj razno železnino in poljsko orodje.

V neizmerni žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je umrla danes ob 14. uri v najlepšem cvetu mladosti naša iskreno ljubljena hčerka

ANICA

previdena s tolažili svete vere.

Pogreb bo v soboto ob pol 16. uri izpred hiše žalosti na Zidanem mostu na radeško pokopališče, kjer jo bodo položili v rodbinsko grobnico.

Prosimo za tiho sožalje.

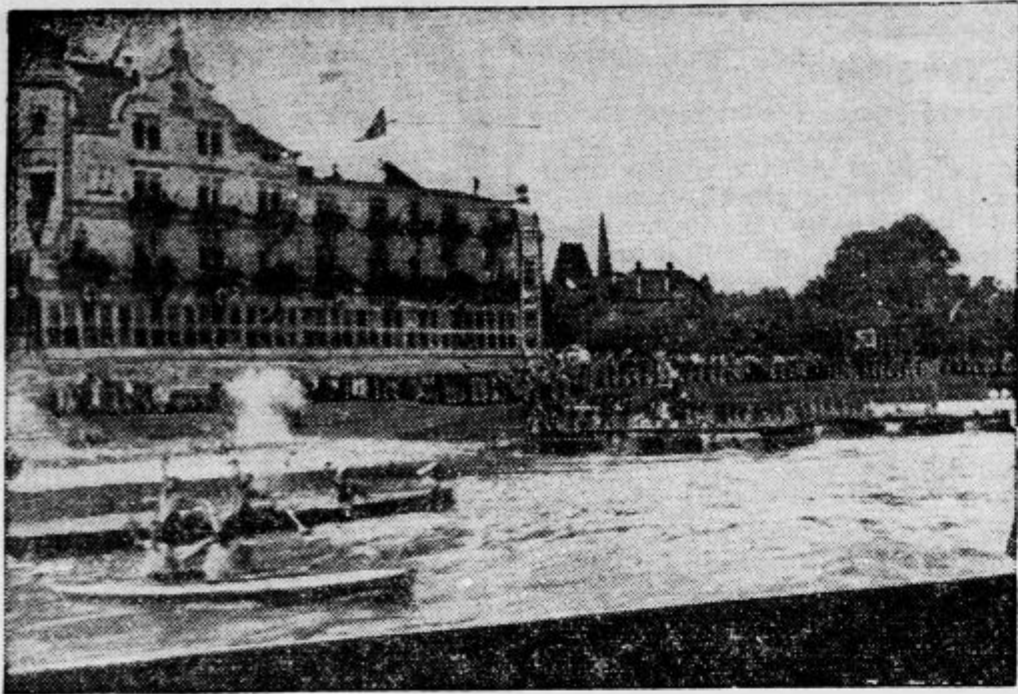
ZIDANI MOST, 22. septembra 1938.

Žalujoča rodbina
Juvančič

Godesberg

Kraj, kjer sta se sestala Hitler in Chamberlain

Kraj, ki sta si ga Hitler in Chamberlain določila za svoj drugi sestanek in ki leži ob Renu komaj eno uro od Kölna, je eden najlepših in najbogatejših v Nemčiji. Sestoji večinoma iz vil v parkov podobnih vrtovih, ki so si jih postavili ne samo največji trgovci in tovarnarji iz Kölna, temveč tudi visoki uradniki in častniki bivšega Nemškega cesarstva, ki so prihajali po svoji upokojitvi sem, da bi večer svojega življenja preživeli v miru in udobnosti. Godesberg je majhno mesto in ima le malo trgovin na svojih poslovnih cestah, kajti vsakdanje potrebe si hodi po bogati stanovanjski kupčiji rajši v bližnji Bonn ali Köln. Sredi mesta se dviga grajski hrib z gradom Godesbergom, ki izvira iz 13. stoletja in je že nekoliko stoletij razvalina. Ob vznožju hriba stoji sredi lip znamenita gostilna »Pri lipi«, kjer je staro shajališče bonnskih študentov. Njena lastnica Aen-

chen Schumacher, ki je nekoč slovela po svoji lepoti in mladosti, je sicer že leta mrtva, še vedno pa prihajajo sem študenti na svoje kromarje. Drugače je v kraju samem le še malo znamenitejših poslopij. Hotel Dreessen, kjer se bosta državnika sestala, še pred malo leti ni spadal med najbolj znane hotele ob Renu. Sloves mu je dal potem Hitler s svojimi čestitimi obiski. To je dolga stavba s teraso, s katere je krasen pogled čez vrtov in na venice nizkih gora ter vinskih gorov na nasprotnem bregu. Lep pogled ima človek s terase tudi na mestec Koenigswinter, na grič Petersberg z najrazkošnejšim hotelom ob Renom in na razne gradove ter grajske razvaline. To je torej kraj, kamor je šla Anglija oddajati spet velik kos svoje svetovne moči.

Rešilna krogla namesto rešilnega čolna „Kolumbovo jajce“ za reševanje ljudi s potapljačih se ladij

V Londonu zbujata ta časspicno zanimanje model nove reševalne priprave, ki ga je zgradil angleški ladijski inženjer Ronald T. Mason. To je pravo »Kolumbovo jajce« za reševanje ljudi pri ladijskih nesrečah.

Masonov izum pomeni pravo revolucijo proti pojmu reševalnega čolna. Njegov novi rešilni »čoln« bode kovinaste — kroglice. Izumitelj si zamišlja, da bode imele povprečno premer 4 m. V zunanem kovinskem plašču bi bil prostor za člane posadke in ta prostor bi visel v krogli na kardanskem sistemu, tako da mostvo ne bi bilo več predano valovanju morja. V notranjem prostoru so klopi. Rešenci bi se v tej napravi ne borili torej več z elementi, krogli bi pa tudi ne škodovala, če bi postala igrača morja.

V reševalni krogli bode živela, ki bi štiril najstnim ljudem omogočala živeti dva tedna ali še več. V njej bi bila tudi oddajna postaja na kratke valove, ki bi imela 30 do 40 km območja. Končno bi namestili

na vrh krogle v prostor, ki voda ne bi prišla do njega, okrog sto raket za rabo podnevi in ponoči.

Takšna krogla, ki se ne more potopiti in ki ji valovi in veter ne morejo škodovati, bi zastopala za posadko srednje velikega tovornega parnika. S potapljačega se parnika bi posadka stopila v kroglo, se vanjo zaprla in nato bi jo s pritiskom na vzvod ločila od ladijskega trupa. V mirnem vremenu bi se dala s pomočjo pedalov poganjati naprej, v slabem vremenu parnikom, ki bi prihiti na pomoč, ne bi bilo potrebno posadko rešiti takoj iz krogle, temveč bi to lahko navezali na vrh in vlekli za seboj, dokler bi se vreme ne izboljšalo.

Sto let kinematografije Nazoren pregled njenega razvoja od laterne magice do najnovejših filmov

Kinematografija seveda ne obstoji že sto let, pomisliti pa moramo, da je bilo treba tudi zanjo stoletnih priprav, preden se je mogla razviti. V tem oziru je zelo zanimiva vrsta predvajanj, ki jih prireja londonski Palace Theatre. V tem velikem kinematografu prikazuje ves razvoj filma v zgodovinskem pregledu. Program odpirajo slike za laterno magico, ki so jih napravili l. 1838. Sledijo nato prve gibajoče se slike, za katere je dobil Friese-Greene patent šele l. 1885. 1896. so prikazovali že prve prave filmske programe in potem predvajajo sloviti film o prihodu vlaka na neko železniško postajo, ki je

Zračni vrtinci nad Florido in Dansko

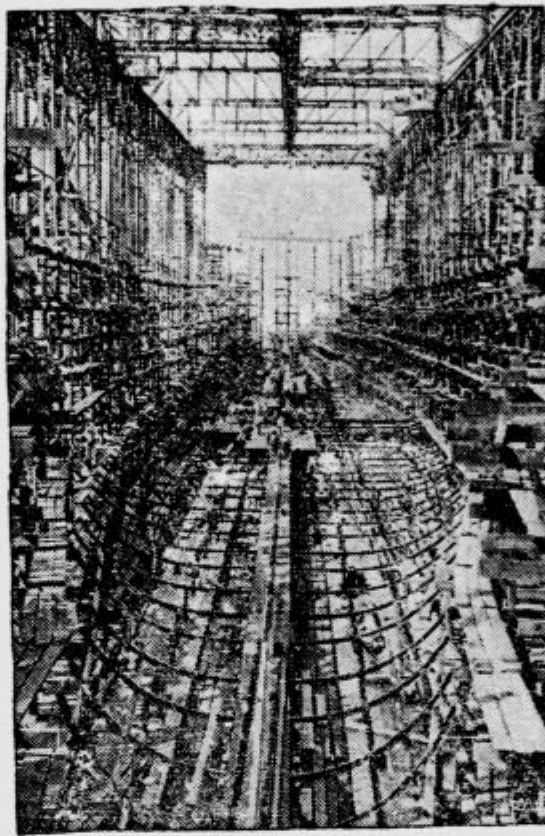
Po zadnjem poročilu vremenskega zavoda v Miamiu na Floridi se temu polotoku s silno brzino bliža tornado. Zdi se, da bo pustil posebno mesta Kay West in Jacksonville. Prebivalstvo so opozorili na bližajočo nevarnost, nakar je pobegnilo iz ogroženih krajev.

Netipično silen zračni vrtinec je šel te dni preko severne Danske med Aalborgom in Thistedom. Posebno pri Halvrimenu je napravil mnogo škode, odnesel je mnogo streh in pobil na stotine šip, nekatere hiše pa enostavno podrli. Smrtnih žrtev ni bilo.

Nov serum proti slinavki

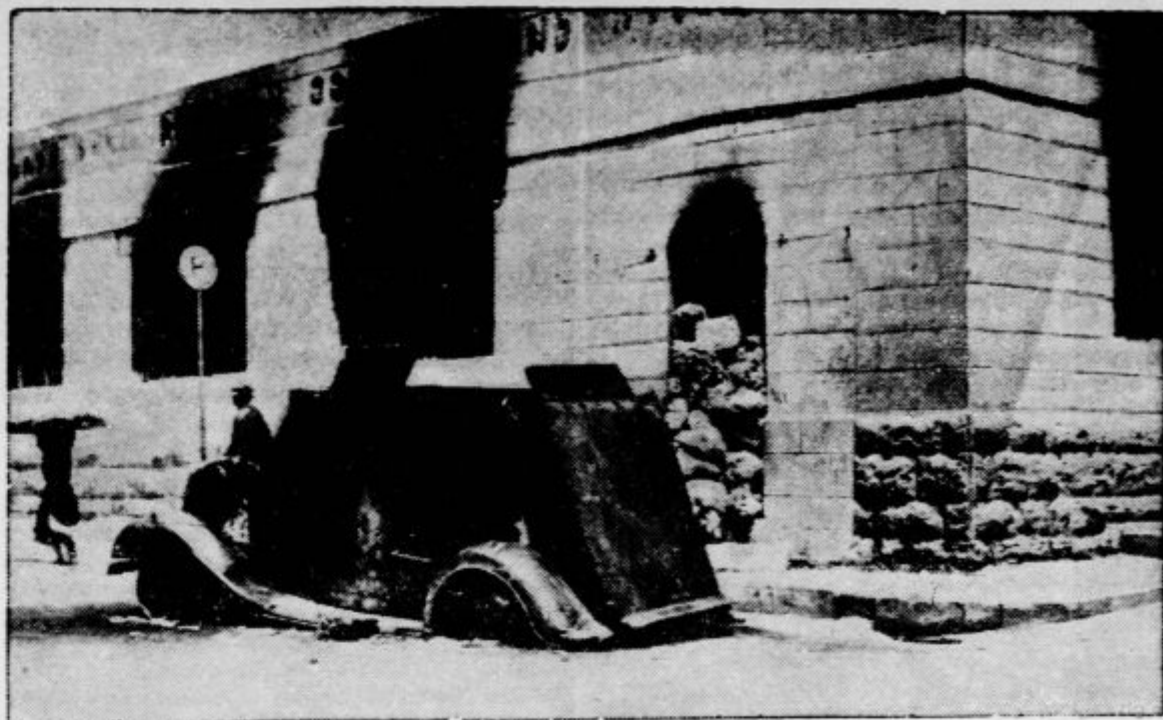
Po desetletnih poskusih je prof. Waldmann iz Greifswalda sestavil serum, ki se je izvrstno obnesel proti slinavki in parkljevki. V začetku letošnjega aprila je napravil prve poskuse z dokončno sestavljenim serumom, cepil je 45.000 živali. Uspeh je bil skoraj stototen, kajti samo v 0.14 odstotka vseh primerov so živali potem obolele in še te la v lahki obliki. Cepivo ni učinkovalo samo dva meseca, kakor je Waldmann splošno mislil, da bo, ampak več nego pet mesecev.

Naslednik „Leviathana“

V Newport-Newsu v Virginiji so začeli graditi 200 m dolg prekomorski, ki bo odpravljal 34.000 ton in bo imel prostora za 1900 potnikov ter članov posadke. Ta parnik naj nadomesti stari »Leviathan«, ki je svoje že opravil

Vedno novi atentati v Palestini

Policijski avtomobil, ki ga je v Hebronu poškodovala Arabčeva bomba

Praška kulturna statistika Značilne številke iz kulturnega življenja bratskega naroda

Statistični urad mesta Prage je objavil številke o kulturnem gibanju v tem mestu za mesec maj letošnjega leta. Ta redna statistična poročila so v ostalem nekaj, v čemer Praga, ki šteje 962.000 prebivalcev, prednjači mnogim drugim svetovnim veličnostim.

Mesec maj je bil za večino kategorij javnega kulturnega življenja neugoden, kar je pač v zvezi z letnim časom. Navzlic temu je praška mestna knjižnica, ki je le ena izmed premmogih knjižnic v češki prestolnici, posodila svoje knjige 70.803 obiskovalcem, in sicer 137.728 knjig. Razen tega je mestne čitalnice obiskalo 16.546 ljudi. V tem mesecu je izšlo 504 neperiodičnih tiskov, med temi 461 v češkem jeziku. Od tega je bilo spet 426 izvirnih čeških del. Dnevno je izšlo (če ne štejemo nedelj) torej 14 del.

Gledaliških predstav je bilo 410 in na teh so predvajali 420 odrskih del. Uprizorili so med drugim izvorna dela 57 čeških avtorjev. Umetniških razstav je bilo 79 s 1353 razstavljenimi deli upodablajočih umetnosti. Čeških razstavljalcev je bilo 60.

V maju letošnjega leta je bilo v Pragi nadalje 65 koncertov, na katerih so izvajali 813 skladb. Med temi je bilo 493 skladb domačih avtorjev.

Na 1000 prebivalcev velike Prage je v istem času odpadlo: 73,6 obiskov mestne knjižnice, 161,2 izposojenih knjig, 0,6 izdaj neperiodičnih tiskov, 1049 obiskov kinema-

tografov, 173 radijskih sprejemnikov. K tej statistiki, ki kaže pri vsej svoji nazornosti vendarle komaj majhen del kulturnega življenja češkoslovaške prestolnice, pripominja »Prager Presse«: Kolor nas pozna, ve, da je kulturno življenje v Brnu, Bratislavi in mnogih drugih mest v republiki in celo v provinci v marsikaterem oziru še intenzivnejše, nego more biti v naši z naglico gibajoči se prestolnici.

Čapkova vera

Slovski češki pisatelj Karel Čapek je v teh težkih dneh naslovlil v radiu na svoje ljudstvo poziv, v katerem pravi med drugim:

»Ne gre samo za boj za naša tla, temveč tudi za naše duše. Ne obupajte. Moralnih pozivov za nobeno ceno ne smemo zapustiti. Naša narodna vera, vera husitov, Komenskoga, Masaryka, je vera v pravičnost in božjo ljubezen. Ne verjemite zlu, tudi če bi začasno na videz dosegel kakšne uspehe. Doživeli bomo, da se bo Babilon laž in nasilja zrušil za stoletja. Kolo zgodovine se ne da ustaviti, vse človeštvo ne bo posurovelo in se počeunilo. Na svetu ne bosta trajno vladala nespamet in zla volja. Ta boj se bo bil, bodisi danes ali čez leto. Naš položaj bo vedno trden, kajti svojo dušo si bomo ohranili, tudi če svet propade.«

Miss Barbara Kershaw

Je posodila svoj obraz za tisoče in tisoče letakov in lepakov, s katerimi jo angleška vlada delala propagando za zaščito civilistov zoper zračne napade in za povečanje britanskega zračnega vojnega brodograja. Toda sama do danes še ni bila v letalu. Da to pomanjkljivost odpravi, je sedaj opravila svoj zračni krst na aerodromu v Hanworthu.

Japonski trda prede

Čim dalje se vleče vojna s Kitajsko, ki jo je mislila končati v nekoliko tednih, tem bolj se prazni njene blagajne in tem večja skrb se loteva njenih državljanov. V zadnjem času pozivajo javnost z velikanskimi lepaki, ki jih nosijo najeti možje po ulicah, naj štedijo z vsem in ob vsaki priliki

A NEKDOTA

Cone, katerega pacienti so si morali dopovedovati, da jim gre od dne do dne bolj, je upravljal nekoč svojega asistenta, ki ga je nekdo bočil. »Slabo je žnjak,« je bil odgovor. »Ne sme tako reči,« ga je pograbil Cone, »samo domišljija si, da je ž njó slabo.«

Naslednji dan je Cone ponovil svoje vprašanje in dobil odgovor: »Pacientka si domišlja, da je umrla.«

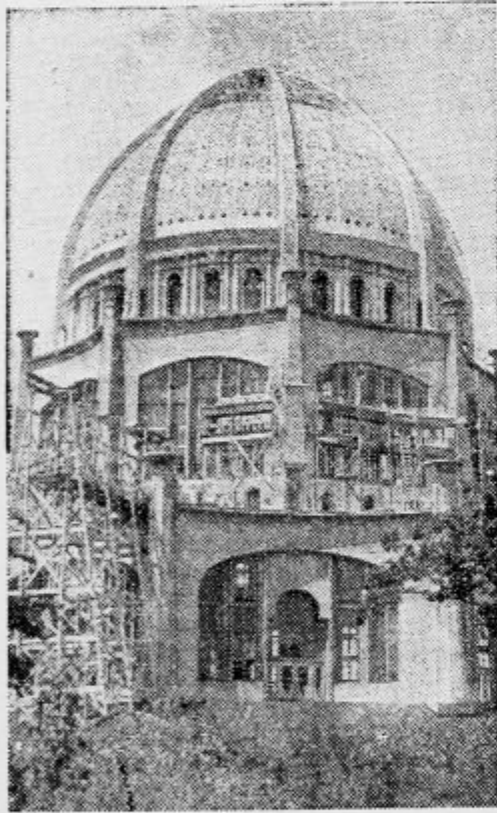
VSAK DAN ENA

»Toda, draga — saj nismo več na deželi!«

(Glas et Barj)

Cerkev iz betona in stekla

Verska ločina, ki izvira prvotno iz Perzije, si je v Wilmetteu v Illinoisu 25 let gradila to cerkev v orientalskem slogu, toda iz betona in stekla. Gradnja je požrla že milijon dolarjev

Hiša kot igrišče za kraljeve princeze

V bližini svojega gradu Balmorala je angleški kralj kupil to staro škotsko šolo, da jo bodo preuredili v igrišče za njegovi hčerki. Tu se bosta širaje učili gospodinjstskih del

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Kulturni pregled

E. Justin kot ilustrator (Daudet-Tavzes, „Pisma iz mojega mlina“)

V času, ko je Gutenbergova črna umetnost že davno preokretila ožko in odmerjeno mejo enobarvnosti in je jela z modernimi reproduktivnimi metodami tekmovali s slikarstvom prav vseh vrst in manir, je v krogu ilustratorjev nastala želja po vrnitvi v dobo, ko je tiskar delal še s primitivnimi sredstvi lesoreza in bakroreza. Skoraj paradoksalno učinkuje v zabetku 20. stoletja uporaba ročnega lesoreza kot ilustratorjevega izraznega sredstva. Pri nas je ilustrativni lesorez izrastel po vojni poleg vsega še iz praktične potrebe. Današnja mlajša generacija je bržčas že pozabila, da smo

liko bolj moramo ceniti delo slikarja, ki je dolgo dobo posvetil umetniški opremi ene same knjige. Razumljivo je to samo pri delu, ki ga ne narekuje pohlep po dobičku, marveč ljubezen do dela samega. Justin pa je eden tistih, ki se znajo zaradi svojega srčnega odnosa do grafike zariti v risarsko delo, dokler ni izgotovljena cela vrsta okrasov, inicialci, vinjeti in večjih ilustracij.

Ilustracija ima lahko zgolj okrasne namene kakor stare ilustracije ali pa je posredovalka med piscom in čitateljem. Justin združuje, kakor večina modernih ilustratorjev — oboje, vendar se nagiba bolj

morali pred vojno vsak še tako neznan klišé naročiti na Dunaju in da smo šele po vojni dobili svojo prvo kliskarno. Poznavajo naših tedanjih razmer je razumljivo, da ta sicer zelo dobro opremljeni zavod ni mogel zadostiti vsem potrebam. Tako je na pr. »Jutro«, ki je čutilo potrebo po približevanju ilustracij, poverilo izdelovanje manjših izvršenih klišéjev Božidarju Jakcu in deloma Rajku Subicu. Njima je sledil Eliko Justin, ki je doberšen del svojega življenja posvetil rezanju lesenih tiskarskih plošč. Studij starih lesorezov ga je kmalu odvrnil od zgolj ploskovne lesorezne tehnike. Začel je uporabljati vbadač, ter se je z njegovo pomočjo izuril v našega najboljšega tehnika linearnega lesoreza.

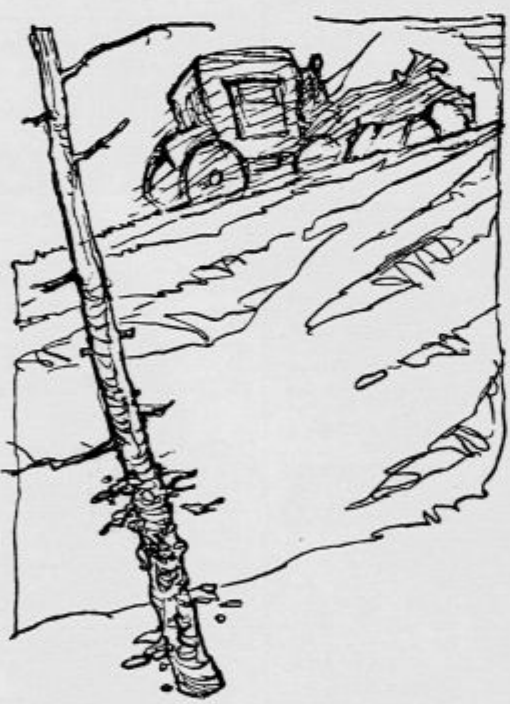
Iz tega napol obrtnega dela je vzrasla Justinova ilustrativna umetnost. Ta umetnost, ki je globoko vkoreninjena v rokodelskem znanju, ima svojo zdravo rast. Poleg tega je Justinova njegova izredna ljubezen za grafično stroko privedla do intenzivnega spoznavanja starejših mojstrov reproduktivske grafike. Z rastočim zanimanjem je študiral velika dela francoskih, nizozemskih, angleških in nemških lesorezov in ilustratorjev, med katerimi je našel menda najboljše prijatelje in svetlovalce v Daumieru, Doreju in Brandwynu. Ni mu bilo potrebno da bi bil zašel na stranpoti povojnih ekstremistov ter je ubral rajši ravno pot, ki mu je privedla težavno vrnitev v okrilje »solidne« umetnosti. Iz lesoreza je postal Justin po naravnem razvoju ilustrator, ki uživa danes svoji zasluženosti sloves.

Zanj se je odločila tudi založba »Saturac«, ko je sklenila izdati z ilustracijami bogato opremljena Daudetova »Pisma iz mojega mlina« v Tavzesovem slovenskem prevodu. Pred seboj imam bitofilsko izdajo te knjige, v katero so prevajalec, ilustrator in tiskar položili vse svoje sposobnosti. Je to knjiga s tako bogato ilustrativno opremo, da zaman iščemo podobne med slovenskimi knjigami. Pri nas je namreč z ilustracijami v knjigah posebna težava, ki je posledica ptičje naklade. Če izdajo knjigo pri velikem narodu v nakladi 50 do 100 tisoč izvodov, izginejo pri tem izdatki za honorar umetniku in za klišéje, a izdajatelj kalkulira skoraj samo s ceno papirja in tiskarskega barvila. Pri nas je drugače. Razum za klišéje obremenjuje izdatno vsak izvod knjige, a umetnostni sodelavec mora svoje zahtevke skriti na najnižjo vsoto. Tako zahteva vsaka slovenska ilustrirana knjiga še posebno požrtvovalnost ilustratorja, saj se mora zadovoljiti z znatno skromnejšim plačilom za svoje delo, kakor ga dobi njegov tovariš krajinar ali portretist. To-

na dekorativno plat ter se izogiba čisto pripovednemu značaju risb. Dejanjem, ki jih izražajo kompozicije z različnimi osebami, se rad umika v prid aperčujem v obliki vinjet, s simbolično ali stvarno vsebino. In tako je prav, saj se kaže v teh fino obdelanih in grafično mojstrsko izdelanih risbah v najbolj svojstveni luči. Naj bo narisanih nekaj hiše, malo tihožitje z vrčem in knjigami ali grm, ki mu štrli suho vejčev, je kakor jelenovo rogovje proti nebu, naj bo narisana značilna figura kakšnega Provančala ali glava volka, ki se mu cede silne po tečnem zajtrku: v vseh teh in podobnih risbah je Justin vesa samonikel in vseokoli grafik. V istem stilu so narisane čelne vinete večjega obsega v začetku vsakega odstavka, ki tvorijo z inicialkami, vmesnimi in sklepnimi okrasji ugodno harmonijo; le-to še poudarja prijetna rdečeriava barva tega okrasja. Razkošnost knjige povečujejo celostanske eno in večbarvne ilustracije po Justinovih originalih v enobarvnih ali koloriranih risbah. Pri enobarvnih, ki so izdelane s svinčnikom, bi si pač želel reprodukcije v sivi barvi namesto v modri ali zeleni, ker ne ustrežata originalu. Med barvnimi je posebno posebej ena uvodna slika z naslovom »Zvezdec«, ki s svojim romantičnim nastojenjem vabi k čitanju Daudetovih mišnih zgodbi.

Skratka: knjiga je v vsakem pogledu zelo lepa in bo nedvomno širila sloves naše knjižne opreme tudi na Francosko.

Saša Šantel

O učbeniku

„Češčina za samouke“

20. t. m. smo zabeležili izid knjige: J. Šedivý, češčina za samouke. O novem učbeniku prinašamo danes strokovno poročilo.

Ured.

Dobili smo prvo moderno knjigo o učenju slovanskih jezikov, ki izhaja iz najnovejših dognanj moderne duševne in jezikoslovne znanosti. Zato je J. Šedivý »Češčina za samouke« popolnoma drugačn od dosedanjih učnih knjig. Sklanjatev se prvič pojavi na pr. šle na 141. strani, čim več govoriti, neznane besede čim pogosteje ponavljati v različnih berilih in razgovorih, a nikakor prevajati, to je temeljno geslo te knjige. Dela se v tri dele. V uvodu nas v poglavju »Zakaj se učimo češčine«, seznanja z izredno visoko stopnjo češke duhovne in stvarne kulture in opozarja na tistega duha skupnosti, ki preveča vse čeha in Slovake ne glede na strankarsko politične in verske razlike. Izgovorjavo čeških glasov podaja lahko umljivo.

Drugi del obs ga štivo in slovnico. Berila so kratka, zanimiva in sicer po večini bajke s tako lahko vsebino, da se more človek osredotočiti le na jezik. Ista dejanja in isti besede se v teh bajkah pogosto ponavljajo; med znane besede je le tu in tam vpleten neznan pojem, ki ga čitatelj ugaane navadno že iz vsebine. Zaradi pogostega ponavljanja odpade učenje besed na pamet skoraj popolnoma. Vsakemu berilu sledi slovnico poglavje, ki posnema v pravilo navadno samo to, česar se je čitatelj že naučil v berilu. Debeli tisk neznanih besed pod vsakim novim berilom mnogo pripomore, da se tem laže vtisne v spomin beseda, ki smo jo morala že sami posneli iz vsebine. Manj znane besede se ponavljajo v različnih berilih in v slovarčkih pod njimi po deset in še večkrat in bi bilo čudno, če si jih kdo ne bi zapomnil.

Vse delo je zgrajeno na primerjavi češčine in slovensčine. Zato je mnogo dognanj popolnoma novih. Knjiga opozarja v slovnicih poglavjih najprej na to, kar

je v češčini in slovensčini skupnega ali zelo podobnega. Čitatelj se ne uči n. pr. vse sklanjatev naenkrat, ampak samo kakega sklonca, kar študij zelo olajša. Kakor je v življenju pridevnik skoraj vedno v zvezi s samostalnikom, tako se tudi v tej knjigi obravnava skupno v kakem posameznem sklonu. Ne glede na razpored poglavij v slovnici se peča delo najprej z glagoli in številki, a s samostalniki le mimogrede, kajti moč slovanskih jezikov je v glagolu. Pregled sklanjatev podaja šele na straneh 162 do 165, ko se je čitatelj v majhnih dozah že naučil vseh posebnosti češke sklanjatev. Le rodilnik ednine moških samostalnikov na mehak soglasnik bi kazalo bolj poudariti. Zaradi zanimivosti beril bi jih želeli v drugi zdaji še več, dasi jih je 77. Berila pod naslovom: »Narodna zavest« so pisana kakor nalašč za našo dobo.

Posebna oblika Šedivýjeve knjige je v tem, da nam je prvi v naši književnosti podal tudi razlike med češčino in slovaščino. Iz njih se prepičamo, da je med češčino in slovaščino tako majhna razlika kakor med dvema slovanskima narečjema in neizmerno manjša kakor med govorom Italijana iz severne in južne Italije, dasi bi naj bili Čehi in Slovaki po izjavi politikov dva popolnoma različna naroda.

V tretjem delu so vzorci pism iz navadnega in trgovskega življenja in še 18 razgovorov iz vsakdanjega življenja, ki bodo izvrstno rabili obiskovalcem češkoslovaške. Napak je v delu, ki je skoraj popolnoma češko, zelo malo, dasi so jih tiskali slovenski staveli.

Vsakdo bo odločil zanimivo knjigo z radostjo in zavestjo, da si je odprl vrata v češko in slovaško kulturo. Delo toplo priporočamo.

Prof. R. Gorican.

Zapiski

Italijanski glas o Karlu Čapku. V najnovejši številki rimskega tednika »Meridiano di Roma« je izšla kraja študija o Karlu Čapku iz peresa Laure Boschian. Članek ima smiselni naslov »Kandidat za

Nobelovo nagrado. V isti številki poroča Josef Bulcaček o mladem moravskem pisatelju Mirku Elphu, čigar delo je bilo že nekajkrat prikazano v »Jutru«. Na isti strani rimskega tednika sta zabeležena skrtjevo prevod Cellinijevega življenjepisa in študija o italijanskih predstavah v Ljubljani.

Smrt ameriškega pisatelja. V Baltimoru je umrl v starosti 37 let eden najpomembnejših romanopiscev ameriške generacije Thomas Wolfe. Njegov najboljši roman »Domov se ozri, angel!« je izdal v češkem prevodu Evropski literarni klub v Pragi in kritik F. X. Šalda ga je uvrstil med najlepše romane v vsej novejši svetovni proizvodnji.

Janačkov festival v Pragi, ki bi se imel začeti te dni, je bil v zvezi z najnovejšimi političnimi dogodki preložen na oktober.

Poljsko literarno proučevalko v letu 1937 prikazuje »Rocznik literacki«, ki ga je izdal Poljski literarni inštitut. Po tem objavljenem pregledu je izšlo lansko leto na Poljskem v knjižni izdaji nad 500 roma-

nov in novostitvinskih stisk. Pred desetimi leti je bila proizvodnja na tem področju za 300 postavk višja, l. 1932 pa pod vplivom gospodarske krize za 100 postavk nižja. Izmed 500 romanov l. 1937. jih je bila skoraj polovica prevedenih; med prevodi je na prvem mestu angleška, na drugem nemška in na tretjem francoska literatura. Naklada teh romanov pa ni preokretila l. 1.200.000 izvodov. V minulem letu je izšlo v poljskih dnevnikih okrog 500 romanov, ki jih je bralo vsak dan kakih milijon ljudi, če vzamemo, da imajo vsi poljski dnevnikli približno to naklado. Statistična poljske književne proizvodnje navaja poleg tega še 125 pesniških zbir, 35 dram in kakih 200 knjig druge vsebine. Značilno je, da med 55. poljskimi knjigami, ki so bile lani prevedene v tuje jezike, prevladuje stari Slenskiewicz, ki je bil preveden petnajstkrat. Med drugimi prevajanimi avtorji so sodobniki Choromanski, Dombrowska, Goetel, Kaden-Bandrowski, Assendowski in drugi.

Iskanje defektov na kolesih. Počeli smo, ki ste nam nasproti, da je naša študentska desola še pred dolocenim časom brez vsake napake do cilja. Naše članstvo za zaradi vaših dejanj še bolj navdušeno za sokolsko delo, zato se vam za agitacijo prav priporočamo zahvaljujemo, držče se sokolskega gesla: Le naprej brez miru!... Občni zbor Sokola bo v nedeljo 2. oktobra popoldne v Sokolskem domu.

Sokolsko društvo Litija, priredi v dnevi od 24. septembra do 2. oktobra 1938. na gradno kegljanje na kegljišču v gostilni »pri Uršiki« z lepimi nagradami. Za številčen obisk se priporoča uprava.

Sokolsko društvo Ljubljana—Šiška bo imelo redno glavno skupščino dne 30. t. m. ob 20. uri v dvorani Sokolskega doma v Šiški. Članski sestatek v svrhu sešateve kandidatne liste bo eno uro pred glavno skupščino.

Iz Novega mesta

Napad na mlado dekle. V tajni razpravi se je moral pred novomeškimi velikim senatom zagovarjati 38-letni Dominik Mihlič iz Toplega vrha zaradi napada na 15-letno M. P. Lani v oktobru jo je spremljal na poti iz Koprivnika na Hrbi. Nemadno je bil hotel dekletu storiti silo, dekle pa je bilo toliko prisrebno in pogumno, da se je nasilneža otreslo in zbežalo. Mihlič je pri razpravi odločno zanikal, da bi bil hotel storiti dekletu kaj žalega, češ, da si je šibko dekle vse izmislilo pod vplivi nekega njegovega sovražnika. Sodišče je Mihliča sicer oprostile od obtožbe. Ker pa je Mihlič optiral za Avstrijo, je sodišče odredilo izgon iz naše države.

Blizu 200 majhnih prevar. Fotograf Ivan Erjavec v Stični je sprejel pred dvema letoma v službo nekega 38-letnega fotografa, doma iz Celja. Izročil mu je fotoografski aparat in ga poslal na pot z natorčlom, da proti dogovorjeni proviziji slika in zbira naročila po dravski banovini. Mož je nekaj časa pošiljal negativne in stare slike v obdelavo, čez mesec dni pa je izginil iz njim vsaka sled. Na gospodarstvo prijavo je policija začela moža zasledovati, ta pa se je preživila a predurim in njegova fotografska obrt se je spreminila v obrtno varanje zaupljivih ljudi, katerih je oskodoval okrog 200 za skupni znesek 7.265 din. Sodišče je vpoševalo obtožbeno priznanje in bedo in ga je obsodilo samo na eno leto strogega zapor.

Krivični očitki. Zadnja številka lista »Proboj« je objavila daljši članek svojega novomeškega dopisnika glede izboževanja zastav na kraljev rojstni dan. Navedeno so tri osebe, ki da se niso ravnale po okrožnici mestnega županstva. Dopisnik pravi, da je nedopustno, da je napravil to graje vredno izpustno celo neki občinski odbornik in hišni posestnik, ki je povrh še državni uslužbenec. Pisec je tudi opazil več drugih hišnih posestnikov, državnih uslužbencev in upokojencev, ki ob stičnih prilikah ne izbožajo državne zastave. Med tremi navedenimi pa sta dva popolnoma nedolžna. Dopisnik bi moral vedeti, da ima trgovec Rudolf Berger, ki je iz stare narodne družine v Trbovljah, v najemu samo lokal na Ljubljanski cesti, stanovanje pa drugod. Enako je z vdovo ustanjara Doreta Fabjana, ki je na bolniški postelji.

Nočni roparski napad na sladoledarja. V Gradcu so imeli letos avgusta zasileško veselico, katere se je udeležil tudi 24-letni Franc Brklje. Fani je popival z znanci in mu je zmanjkalo denarja. Sredi noči mu je padla v glavo misel, da bi oropal čtomeljskega sladoledarja Emverja Šefkovića, o katerem je čul, da ima pri sebi vedno precej denarja. Ko je Šefkovič zapustil veselilni prostor je Brklje vzel kolo nekega gosta in se odpravil za sladoledarjem proti Črnomlju. Dohitel da je blizu vasi Vranovčev, ko je sladoledar potikal svoj vozček v družbi tovariša Polića Brklje se je zapeljal do vrha blanca, skril kolo v gozd in se vračal proti sladoledarju, opotekaje se, kakor bi bil pijan. Ko so bili skupaj, je Brklje zahteval od Polića, naj mu da za dinar sladoleda. V tem pa je že tudi zavil težak krepelce. Prestrežena sta napadena zapustila vozček in pobegnila v gozd. Brklje pa je brž dohitel Šefkovića in ga udaril s krepelcem po glavi, da se je zleknil po tleh. Ko je Šefkovič oblegal, ga je Brklje stisnil za goltanec in ga vlačil po tleh, pri tem pa suval s čevlji v obraz in v glavo, da je napadenca začela kti kri iz nosa. Brklje je zahteval vse denar in je Šefkoviču grozil s smrtjo, vihteč v desnici nož. Šefkovič se je tako ustrašil, da je prosil Brkljeja, naj si ker vzame denar iz vozčka, meneč, da bo eam lahko med tem pogrebnil. Brklje pa je rajši začel stiskati po Šefkovičevi obleki. Našel je v obeh hlačnih žepih 260 din. a katerimi je pobegnil v gozd. Zdaj je prišel Brklje pred novomeški veliki senat in se je izgovarjal z vinjenostjo. Obsojen je bil na 2 leti robije in na 5 let izgube častnih pravic.

Kino »Dome« v Sokolskem domu bo predvajal danes in jutri, obakrat ob 20.15 in v nedeljo ob 15.18, in 20.15. zvočni film »Monika«. Predigra: Paramountov zvočni tedi.

Naše gledališče

D R A M A

Petek, 23. Zaprt. Sobota, 24. Verga. Premiera. Premierski abonma.

»Car Fjodor«, tragedija Sloveca-vladarja, prikazuje kos ruske zgodovine iz 16. stoletja. Veliki dogodki, ki jih je sprožilo regentstvo Borisa Godunova in nasprotno knoza Šujskega, so pokazali vladarsko nemot carja Fjodora. Ta, po značaju edinstvena vloga, spada med najtežje igralske kreacije. Podal jo bo Kralj. Po izredni zagnatosti formata se odlikujeta tudi vlogi Borisa Godunova (Levar) in knoza Šujskega (Cesar). Glavni ženski lik carice bo igrala Šaričeva, knožna Mstislavskaja M. Boltarjeva, Šahovskega Jan. Režiser: Ciril Debeve.

»Žene na Niskavrtju« je igra lanske pisateljice Helle Wuolijoki. Družinski konflikt, v katerem igra glavno vlogo boj med dolžnostjo do podedovane zemlje in ljubeznijo, je prikazan na prepročevalen in dramatično učinkovit način. V glavni ženski vlogi, ki je oblikovana poleg drugih z izredno pisateljsko tenkočutnostjo in ki nudi možnosti posebno umetniške tvornosti, bo nastopila ga. Maria Vera. Režija je Kref-tova.

P. n. občinstvo opozarjamo, da se še vedno sprejemajo prijave za abonma in sicer dnevno od 10. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni dramskega gledališča. Dnevna blagajna v operi posluje vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 17.

S P O R T

Srednješolsko prvenstvo v plavanju v kopališču Ilirije

Izredno lepo jesensko vreme omogoča klub pozni sezoni še eno plavalno tekmo: v nedeljo se bodo pomerili v kopališču SK Ilirije naši srednješolci in srednješolke v plavanju, skokih in waterpolu za lepa polkala, ki sta jih razpisala LPP in SK Ilirija. Program je pester in obsega naslednje točke: moški 100 m prosto, 100 m hrbtno, 50m prosto, 100m prmo 3x100 meš, ženske: 100m prmo, 50 m prosto, 4x50 m prosto. Za tekmovalce so se prijavile vse naše srednje šole in ker razpolaga vsak zavod z odličnimi močmi se obeta res zanimiva borba.

Začetek tekmovalstva ob 14.

Orient—Ljubljana

Svoboda—Hermes

Nedeljski gost naše Ljubljane, bo nastopil v gornji prijateljski tekmi ojačen z nekaterimi igralci, ki sicer nastopajo pogostoma na Reki. Orientu bo šlo za to, da se z dobrim rezultatom, ki bi si ga želel doseči proti Ljubljani, afirmira. Zato bo nastopil ojačen in s tem seveda v najmočnejši postavi.

Poleg te tekme bo imela naša publika priliko, gledati prvenstveno borbo med Svobodo in Hermesom, torej kluboma, od katerih se eden poteguje za prvo mesto, a drugi si hoče obdržati vsaj zlato sredino v prvenstveni tabeli. Za dosedega tega cilja Svoboda ne pozna šale, saj je mnogokrat njeno moštvo prijetno presentilo klubске pristaje s zmaganji nad sigurnimi favoriti. Tudi za nedeljsko tekmo je težko trditi o zmagi Hermesa.

Prvstvena tekma med Svobodo in Hermesom se bo pričela ob 14.45, med Orientom in Ljubljano ob 16.30, obe ob vsakem vremenu.

Mars—Jadran

Najvažnejše nedeljsko srečanje v prvem razredu bo nedvdomno tekma med Poljanec in Trnovci. Eni, kar drugi se dobro zavedajo, da so jim tokre več kot potrebne in se bodo zaradi tega potrudili dati iz sebe vse svoje znanje. To pa zato, da bi izbrisali neugoden vtis prošle nedelje in pa da bi svoje simpatizerje potolažili. Oist. Tekma bo v nedeljo ob 10. na igrišču Ilirije s predtekmo podmladka Mars : Korotan.

Razpis

velikega juniorskega mitinga, združenega z juniorskim dvobojem Ilirija : Planina

Meeting se vrši dne 2. oktobra na grišču SK Ilirije ob 9. in ob 14.30. Moštvi v dvoboju nastopita lahko v vsaki disciplini s po tremi tekmovalci, od katerih prvi dva štejeta za plasma, vsi ostali klubi pa morejo nastopiti z največ po dvema tekmovalcem v vsaki disciplini. V dvoboju se tokčuje 5, 3, 2, 1. Prijavitelj se je do 29. IX. na naslov SK Ilirija, Tyrseva 15. Tekmuje se na tekalšču, ki je dolgo 400 m in ima 2 nedvignjena zavoja. Pravico starta imajo vsi atleti člani klubov JLAS. Discipline so naslednje: dopoldne: 60 m zapreke, skok v viš, kroglja, 200 m, disk, skok v dalj; popoldne: 100 m, skok ob palici, 1000 m, kopje, troskok, met kladiva, stafeti 4 x 100 m, 300 x 200 x 200 x 100 m.

Razpis

mitinga po dolžnosti SK Ilirije dne 1. oktobra 1938.

Meeting se vrši dne 1. oktobra 1938 ob pol 15. na igrišču SK Ilirije. Tekalščje je dolgo 400 m in ima dva nedvignjena zavoja in je pokrito z ugaski. Tekmuje se po pravilih JLAS in imajo pravo nastopa samo verificirani člani klubov JLAS. Tekmuje se v sledečih disciplinah. 100 m sen, jun., 400 m sen., 1500 m sen., 5000 m sen., met krogla sen., met kopja sen., met diska sen., skok ob palici sen., skok v viš sen, jun., skok v dalj sen, jun. Prijava se lahko pol ure pred startom.

Spored XII. olimpiade

Organizacijski odbor XII. olimpijskih iger v Helsinkih je na svoji prvi seji dolečil olimpijski spored. Iz tehničnih razlogov so morali spored nekoliko okrniti, vendar bo obsegal vse najvažnejše panoge. Odpadlo je jadrno letenje in ženska telovadba in še nekatere manj važne panoge. Prireditelji so prvotno nameravali črtati s sporeda tudi nogomet, a so se zdaj odločili drugače. Izločila kola bodo v raznih podeželskih mestih, semifinale in finale pa v stadionu v Helsinkih. Dokončni spored olimpiade kaže zdaj naslednjo sliko:

Svečana otvoritev: nedelja 20. julija 1940; lahka atletika od 21. do 28. julija; sabljanje od 21. do 23. julija; rokoborba (grško-rimska) od 21. do 24. julija, (prosta) od 27. do 29. julija; moderni petboj od 21. do 25. julija; nogomet od 21. julija do 3. avgusta; jadrnanje od 23. do 26. julija; streljanje od 24. do 27. julija; divranje uteži od 25. do 28. julija; kolesarstvo od 25. do 28. julija; kajak od 25. do 27. julija; plavanje od 26. julija do 3. avgusta; telovadba od 29. julija do 1. avgusta; jahanje od 29. julija do 3. avgusta; boksanje od 30. julija do 3. avgusta; veslanje od 30. julija do 2. avgusta. Končna proslava 4. avgusta.

JACKSON GREGORY:

HČI SOLNCA

Roman.

Le naj se Ruiz Rios potika pred njunim nosom okrog, naj jima streže po življenju, naj Zoraida podžiga svoje hlapce k zmerom novim napotom, le naj jima na poti, ki je pred njima, grozijo vse mogoče nevarnosti, zdaj je bilo vse lepo in ljubeznivo okrog njiju. Skrb za bodočnost se je umaknila v pozabo.

»Nekdo pozneje pojdeva nekam zares taboriti« je iznenada rekel Jim. »Samo vi in jaz. Vzela bova konja s seboj, obložila ga bova do vrh sedla z dobrimi rečmi, potem pa pojdeva kam daleč, v srce kalifornijske Sierre. Tam so lepi gozdovi, jezera, samotne steze, tam je sam mir.«

Betty ga je pogledala z začudenimi očmi. »Zajtrk je gotov«, je rekla.

Kdo ve kje so se mudile njegove misli, ko je srebal kavo. Preko Betty se je zastrel v skrito, od skalnih čeri obkroženo dolino sredi gorovja, nekje na severu, pogled mu je šel mimo reder in smrek, zasanjal je o kočici iz lubja na bregu sinjega jezera. Betty bo morala z njim, prinesel ji bo polno mrežo srebrnoluskih postrvi, potem pa bo legel na breg in bo gledal, kako pripravljajo obed. Z žlico, ki jo je bil izrezljal, je zajemal, in ko je jedel, je pozabil govoriti.

Betty ga je na skrivnem opazovala. Vprašala se je, ali ne bo morda ob prvem zajtrku, ki mu ga je skuhal, popravil svojega nazora o ženskah. A molčal je kakor ona.

Po zajtrku sta pretrgala tišino. Za naslednjo noč je bilo treba napraviti podoben načrt. Kendrick ji je opisal pot, po kateri sta bila prišla z Barlowom. Pripovedoval ji je o »Half Moonu«, ki čaka njegovega in Barlowovega povratka, in o svojem sklepu, da se odpelje z dvojčankama, če jo bosta le dosegla. Kakšne načrte ima Barlow, mu je bilo povsem neznan; morda je tudi on računal na ladjo, morda pa tudi ne. Vsekakor bi se lahko z Betty odpeljala iz zaliva, nato pa v La Paz poiskala parnik in dvojčankama poslala nazaj, ali pa bi z njo jadrala dalje do San Diega. Vsekakor si je hotel prizadevati, da pride spet z Barlowom v stik — rad bi ga obvestil o svojih namelih. Barlow se je ločil od njega, zdaj sta morala ravnati vsak zase.

»Če se prebija iz njihovega območja, lahko imava še to noč vso pot za seboj«, ji je razlagal. »Najprej bova morala napraviti ovinek, šla bova vzdolž doline, dokler ne prideva izven meja Zoraidine ranche. Nato pa jo bova udarila naravnost, da prideva po poti na vzhodni strani doline. V konzervnih škafih bova lahko vzela dovolj vode s seboj, zlasti če, ko bova itak hodila po hladu.«

»A če »Half Moon« ni več?« je pripomnila Betty.

»Ali če je dala Zoraida obalo zastražiti?«

Razume se, da je računal tudi s to možnostjo. A če bi se res zgodilo kaj takega, bosta imela, ko

prideta do obale, še smerom časa dovolj, da najdeta kakšen izhod.

»A rajši pričakujva najboljše«, je rekel, »kakor da bi se predajala nepotrebnim skrbem.«

Skrbno sta živila stlačila v vrečo. Previdno sta se spazila do izhoda skrališča, dolgo sta ležala za grmovjem in stražila nad obema bregovima kanjona. Ozirala sta se, ali se ne pojavi Rios od kakšne strani, kakor je on najbrž kdo ve kje vohal za njima. A ko sta tako ležala v zavetju, sta si ogledala skrališče do vseh podrobnosti.

Predvsem je njuno pozornost obrnila nase nenavadna luknja sredi velike skale in prizadevala sta si, da najdeta zanjo kakršnokoli razlago. Morda je vendar imela kakšnega opravka s starim zakladom. Ni bilo dvoma, da je bila delo človeških rok. Očitno je torej v zvezi z neko preteklo stopnjo civilizacije, kajti malo se je zdelo verjetno, da bi se sodoben človek lotil takšnega posla.

»Podobna je žlamboru v drevesu«, je menil Kendrick, »ali pa je znamenje, ki ga je nekdo zasekal v kamen. Morda pomeni kaj čisto drugega, morda pa tudi prav nič.«

Pozno popoldne, po dolgih urah brezdelnega molčanja, je Kendrick iznenada dobil navdih. Stopil je k skali. Z napeto pozornostjo je Betty zrla za njim. Menila je, da je opustil raziskavo.

»Torej sva opravila«, je dejala.

Z obema rokama je segel v odprtino in skušal omajati skalo. Betty je stopila bliže.

»Kaj mislite, da je ta luknja napravljena samo za nekakšen oprijem? Da lahko na ta način zama-

je to skalo?«

»Saj se tukaj nekaj malega tudi maje«, je odvrnil.

Zbral je vse svoje moči, da je stresel še enkrat. Skala se je v resnici rahlo zazibala. A to je bilo tudi vse.

»Pol svojega deleža stavim, miss Betty«, da sem našel«, ji je rekel ponosen. »Samo malo počakajte.« Ozrl se je naokrog.

»Če bi mogel tvegati eno samo minuto svobodnega gibanja«, je nadaljeval. Tedaj mu je pogled obvisel na puški. »Z njo si bova morala pomagati. Kvečjemu, da se mi muha odlomi, a bom že opravil kako.«

Zavil je konec cevke v robec, da bi ga kolikor mogoče zavaroval, in ga porinil v odprtino.

»Razumete zdaj?« je vprašal. »Tole bo moj vzvod in tu je mesto, od koder bom lahko premaknil vso reč. Ves svoj delež stavim, da je res, kar sem dejal!«

Oči so mu sijale. Vstopil se je na nekakšno polico v skalnati steni, tik velike skale, da je stal v enaki višini z njeno zgornjo ploskvijo. Samo roko mu je bilo treba iztegniti, pa je dosegel kopito puške. Betty je stala zraven in ni bila nič manj vznemirjena od napetega pričakovanja kakor on sam. Počasi je njegova moč pritiskala navzgor. In potem...

»Premika se!« je vzkliknila Betty. Skala se giblje!

In zdaj je šlo voljno dalje. Moč, ki je delovala na vzvod, je zalegla dovolj.

Naši nagrajenci nam pišejo

Dekle s polja prvič na planinah

Objavljamo še tri pisma naših nagrajencev, ki so pri našem nagradnem natečaju ob Vidovnem dnevu najboljše odrezali: Gdč. Angela Jarčeva, dijakinja III. letnika drž. učiteljske v Mariboru nam piše:

Ko sem se vsa navdušena in polna najlepših spominov vrnila iz zlate Prage, sem v svoje največje veselje našla domsko Jutrovo pismo. Nagradili ste me s 14-dnevnim bivanjem v planinskem domu na Kočah. Doma sem na Dravskem polju — torej se kot pristne Polkanc ne sem nikoli zanimala, kje

bi utegnile biti Koče. Zdal pa se je bilo treba pobrigrati za to, če ne, ne bi bilo nič s prijetnim odpočitkom v gorah. Korajžno sem stopila k »Putniku« in brž zvedela, kje je cilj mojega potovanja. Kratko vam hočem popisati, kako sem dospela tja in kako prijetno je bilo življenje tam gori.

Zjutraj ob petih sva sedla z atom na vlak in ob treh popoldne sva prispela v Trzin. Do središnice, kjer se od ljubljanske ceste odcepi pot na Koče, sva se pripeljala z avtom. Tam naju je čakal nosač s tovorno kobilico in prevzel prtljago. Neto smo junaško

ljane do Rateč. Dom »Ilirije« je od postaje le 20 minut oddaljen. To je prva postaja. Dva st. j. t. k. g. a. in nu. diven razgled naokoli z ene strani na Ponce in Jalovec, a z druge na Peč in vas Rateč. Planica pod njo.

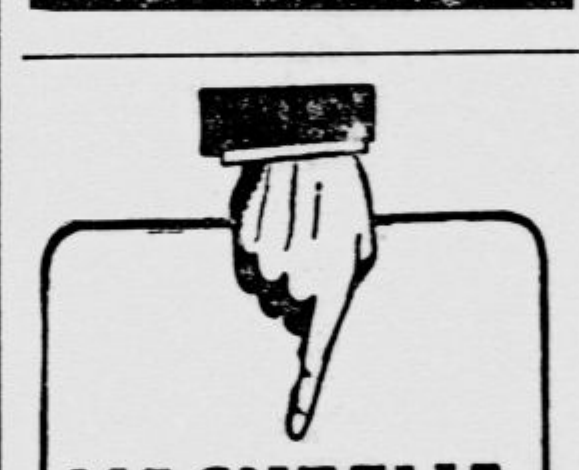
Za mene, rojenega Slovence, ki živi stalno v ravnini Bački, je bil res izreden doživetje, videti Planico, svetovno znano smučarsko in letovišgarsko točišče z največjo skakalnico. Orjaške planine Jalovec, Ponca, Peč, kjer je tromeja in divni gozdovi, vse to me je tako prevzelo, da sem šele zdaj razumel, kako upravičena je hvala o lepoti naše Gorenjske!

Prav prijetno sem se počutil v »Iliriji« na svojih lepih počitnicah. Delal sem izlete v sosedna letovišča: Podkoren, Kranjsko goro, Mojsstrano in drugam. Lep je tudi izlet v Tamar pod Jalovcem in še k izviru Save Nadže. Bil sem čisto gori pri izviru. Šel sem tudi na tromejo na Peč. Zelo lep je bil tudi izlet na Belopeška jezera pod Mangartom, ki se ogleduje v jezih.

Vreme je bilo lepo, da sem se lahko tudi kopal v bazenu, ki je poleg samega doma. Katerikrat je kajpa deževalo ali to mi ni kalilo dobrega razpoloženja. Še malo ne!

Lepota Planice in okolice me je tako prevzela, da so mi slike te lepote še zdaj pred očmi in mislim, da jih bom zmeraj videl. Ne, jaz ne bom nikdar pozabil te prijetnih štirinajst dni v čudoviti Planici.

Postrežba v Domu je bila odlična in to je mnogo pripomoglo, da sem se izvrstno počutil. Zato gre najlepša hvala gospe in gospodu Bitencu, ki sta bila zelo postrežljiva in prijazna z menoj. Ocenjevalni komisiji »Jutra« še enkrat najlepša hvala za dodeljeno mi nagrado!

Peneča se MAGNEZIJA S. PELEGRINO, zavzeta vsako jutro v malih dozah, brez katerekoli motnje, deluje na čiščenje. Magnezija je dobro znana kot: preprosto, poceni in uspešno sredstvo za čiščenje in ne draži k bljuvanju.

Zahtevajte zamanko S. PELEGRINO s podpisom Prodel. Dobiva se v lekarnah v škatlici, vsebujoči eno dozo, z ali brez vonja po janežu.

Prodajna cena din 6.—

A. S. št. 7723-23/X 1935 I.

Mali oglasi

Službodo

Frizerko
dobro odnaloženo, sprejme salon Albin Vraček, Ljubljana VII, Celovška 30a. 22500-1

Frizerko
dobro samostojno moč — sprejem v stalno službo. Počutila se bo čisto doma. — Doležal Bernard, dumaški salon, št. Vid nad Ljubljano. 22475-1

Vdovec
star, upokojen, — sprejme starejšo gospodnjo, ki zna kuhati in opravljati tudi druga dela, pa ne planiko. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22465-1

Postrežnico
za vse, vajeno dobro kuhati, neomoleno, sprejem za 2 osebi. Gledališka ul. 4, I. nadstropje. 22463-1

Škrobilca
(Hliten) sprejem tako. Motov in platno, Gornje. 22353-1

Lesnega
manipulanta samostojnega, za nakup in manipulacijo prago, s kavci, šče za takoj. Hadl, Novomesto. 22356-1

Službe išče

Hotelski sluga
star 30 let, s prakso, govori slovensko, nemško, francosko. Išče službo v boljem hotelu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. »Kierkolie«. 22458-2

Vajenci (ke)

Vajenca
za hrivsko obrt, politenega, sprejme salon, Klopčev, Resljeva c. 16. 22498-44

Zasluzek

Zastopnike
agilne in sposobne za prodajo preglednih kartotek, stampilk za signiranje in stampilk iz gume — Iščo proti visoki proviziji. Sfora, Maribor, Gregorčičeva 24. 22497-5

Sadje

Bosanske slive I. a
zrele za marmelado, samo danes po 3.40 din. Lepe brskave in hrulke za vkuhanje. Jugoslav, Resljeva 4, telefon 48-27. 22490-34

Prodaj

2000 litrov vina
prima ridling in 800 litrov sadnega mošta proda Rajs-kovics, Velenik 8, Komlita. 22304-6

Kupim

Železen štedilnik, otroški voziček
in zložitveno posteljo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »šclmpreje«. 22502-7

Stroji

Pisalni stroj
kuvček (portable) Meteor, dobro ohranjen, prodam za 1.200 din. Kos, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 3-III, levo. 22493-29

Lokali

Gostilno
dobro uvedeno, prodam z vsem. Ima tri prostore za lokal in stanovanje v hiši, radi nesloge družabnika, kuhinja za preveč. Cena din 14.000. Vpisati: Zagar, Kr. Marje ul. 23, prizemno levo. I. avtorik. 22496-19

Posest

Stavbna parcela
vzgojna, poleg luč in voda v izmen 618 kv. m. Cena din 40 kv. m. — Proda Kranjc za zemljo v Zgornji Siki. 22469-20

Soba odda

Solnčno sobo
separirano, z uporabo kopalnice, odlični stalni gospod. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22491-23

Solnčno sobo
lepo opremljeno, oddam dvema osebam s hrano in vso opremo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22497-23

Soba s kuhinjo
v podprizidju, oddam. — Vidovdanska cesta 3. 22470-23

Sobe išče

Iščem sobico
z 1 posteljo v centru. Ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra pod št. 9996. 22489-234

Dopisi

Karlo
Dvignite namno pod »Ljubljana«. Zakašni. 22462-24

BT
Skoda nemogoča — pazi 29 — javi kr. 22463-24

Natečaj — Konkurs

za izradu idejne skice za uredjenje Vrnjačke banje

Na osnovi rešenja Gospodina Ministra socialne politike i narodnog zdravlja S. Br. 25.382 od 31. avgusta 1938 g. Uprava Vrnjačke banje raspisuje javni jugoslovenski natečaj za izradu idejne skice regulacije za uredjenje Vrnjačke banje.

Program, opšti uslovi i planovi mogu se dobiti od 1. oktobra t. g. od Uprave Vrnjačke banje svakog radnog dana od 8—12 i od 15—18 čas. (Tehnički odeljak — zgrada novog kupatila) po ceni od 500.— dinara, koji se vraćaju utakmičarima, koji budu podneli svoje projekte po ovom natečaju. Ovi se podaci mogu dobiti i pošto po uplati gornje sume.

Krajnji rok za predaju radova je 15. marta 1939 g. u 12 čas. u podne.

Nagrade su određene: I-va 50.000.— din; II-ga 40.000.— din; III-ča 30.000.— i za otkup 30.000.— din vsega 150.000.— dinara.

Imena članova Ocenjivačkog suda objavljena su u Službenim novinama, Tehničkom listu, i Građevinskom Vesniku.

Iz Uprave Vrnjačke banje br. 7773 od 19. septembra 1938. god.

Umri nam je nenadno v 59. letu starosti naš najbolji in najdražji brat in stric, gospod

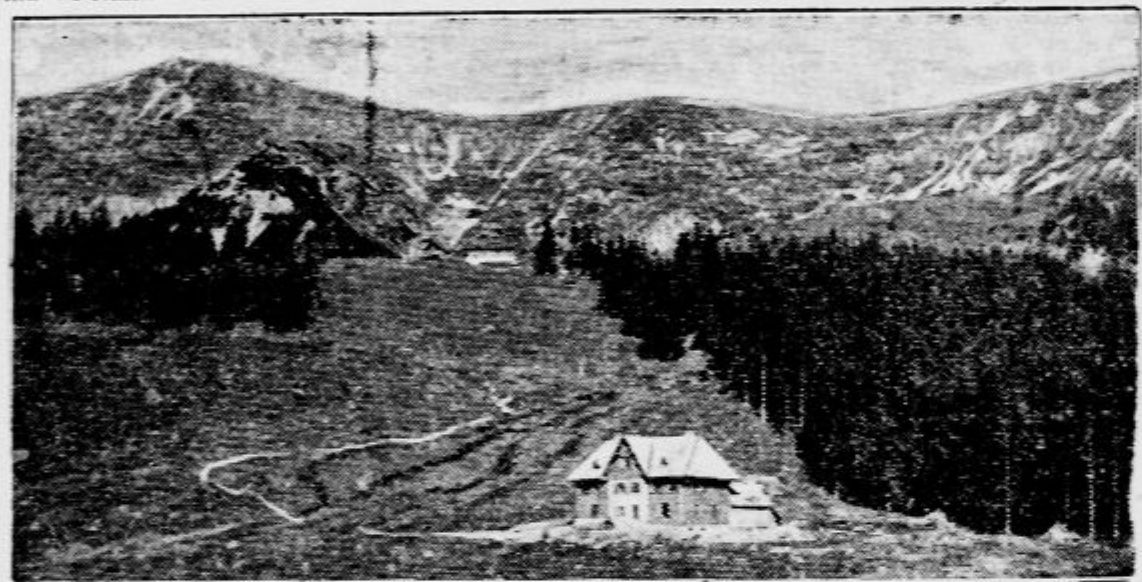
KAREL DOBRŠEK

poštni inšpektor v pokoju in imejtelj reda sv. Save V. st.

Pogreb bo v petek, dne 23. septembra ob 16. uri izpred mrtvašnice državne bolnice.

V LJUBLJANI, 21. septembra 1938.

Rodbini Ekarjeva in Dobrškova

krenili navkreber. Pot je bila zelo zanimiva in lepa. Še celo meni, ki nisem dotlej nikdar hodila po planinah, se ni zdelo naporna. Dan je bil precej vroč, mi pa smo ves čas hodili po prijetni senci. Na Kalu (to je prijazna domačija s prelepo okolico) smo se okrepčali s svežim planinskim mlekom in počivali. Nadaljevali pot. Kmalu zatem smo prišli iz gozda. Z visokega droga na hribu pred domom nam je v pozdrav vihrala naša trobojica. Ko smo prestopili prag, nas je sprejela prijazna oskrbnica gospa Zebalova. V prostorni obednici je bila zbrana vesela družba. Ata je bil tu kar čudna pojava. Oni so tili opravljali čisto po planinsko, eta pa je bil tak, kakor bi pravkar ušel s promenada. Tako se nama je že kar na zunanji videlo, da še nisva bila nikoli v planinah. Proti večeru se je ata vrnil v Trzin na vlak, jaz pa sem se novemu okolju kaj hitro privadila. Kaj se ne bi, saj se mi je zdelo kakor doma, tako prijetno in domače je bilo.

Ob lepem vremenu smo hodili na izlete. Izletnih točk je tam več kot dovolj. Za prave turiste je Baba, Veliki vrh, Kladovo; za druge, bolj ponižne, pa Kal, Pungrat, Sija, Zgornja koča in še nebroj lepih sprehodov v senčne smrekove gozdove. Čisti z vonjem po smoli prepojeni gozdski zrak kakor balzam učinkuje na pljuča. Tisti pa, ki se jim ni ljubilo nikamor, so lahko doma igrali ping-pong, balin ali karte, ki jih imajo tam menda vseh vrst. Ko sem šla na Veliki vrh, sem prvič v svojem življenju videla nežne, rožnate cvetoče rododendrona, po čokoladi vonjajoče murke, modri encijan in lepe bele očnice. Z Velikega vrha (2088 m) je krasen

razgled na koroško stran. Na levi in desni veličastne gorske vrste, spredaj na koroški strani pa velikansko gorsko okno, skozi katero se je v daljavi svetlikalo Vrbsko jezero s Celovcem. Globoko pod nami so bile po položnejših pobočjih in zelenih planotah raztresene planšarske kočice in solišča koroških pastirjev.

Najbolj srečna pa sem vendarle bila, če sem lahko vzela knjigo in ležalni stol ter odšla v gozd poleg doma. Tam med debeli iglastih velikanih sem prebila najlepše trenutke, ki mi bodo vedno ostali v spominu. Lepo je ležati čisto tiho in mirno, medtem ko visoko nad teboj pošumevajo temni smrekovi vrhovi in si šepetajo bajko o čisti, neokljeni sreči med gorami. Zvečer pa, ko se je sonce pozrevalo za ostre skalnate robove, so se vrhovi smrek priklanjali nalahno, čisto nalahno, njihove veje je preletaval pozdrav zahajajočemu soncu. Daleč zadaj za gozdovi so rdeče žarele skale Kamniških planin. In če sem včasih zvečer gledala skozi okno v zvezde, ki so utripale v neskončni daljavi, in ko me je ovijala mehkoča z omamnimi vonjem prepojene, preleste planinske noči se mi je v srcu vzbudila želja, da bi ostala tu za vedno. Planine privedejo človeško dušo nase, spominj na nebežnost in krivice doline se izgubijo nekam v jelove gozde in med skalnate vrhove. Kdor je le enkrat pil tar planin, se bo vedno in vedno vračal k njim.

Iz vsega srca sem hvaležna uredništvu »Jutra«, ki mi je v tako veliki meri omogočilo spoznavanje in uživanje planinskih lepot.

Ob lepem vremenu smo hodili na izlete. Izletnih točk je tam več kot dovolj. Za prave turiste je Baba, Veliki vrh, Kladovo; za druge, bolj ponižne, pa Kal, Pungrat, Sija, Zgornja koča in še nebroj lepih sprehodov v senčne smrekove gozdove. Čisti z vonjem po smoli prepojeni gozdski zrak kakor balzam učinkuje na pljuča. Tisti pa, ki se jim ni ljubilo nikamor, so lahko doma igrali ping-pong, balin ali karte, ki jih imajo tam menda vseh vrst. Ko sem šla na Veliki vrh, sem prvič v svojem življenju videla nežne, rožnate cvetoče rododendrona, po čokoladi vonjajoče murke, modri encijan in lepe bele očnice. Z Velikega vrha (2088 m) je krasen

razgled na koroško stran. Na levi in desni veličastne gorske vrste, spredaj na koroški strani pa velikansko gorsko okno, skozi katero se je v daljavi svetlikalo Vrbsko jezero s Celovcem. Globoko pod nami so bile po položnejših pobočjih in zelenih planotah raztresene planšarske kočice in solišča koroških pastirjev.

ni. Odhiti na Veliki Planini mi ostane neizbrisno v spominu, zato se upravi »Jutra« najprilicneje zahvaljujem, da mi je pripomogla do tako prijetnih počitnic.

Polnih štirinajst dni letovanja v domu »Ilirije« v Planici.

Veseli je bilo tem večje, ker sem dobil Planico, ki je najlepši kot naše domovine. O Gorenjski in posebej o Planici sem zelo mnogo bral in sišal, ali videl je še nisem nikoli.

V Planico sem prispel 16. avgusta po prijetni vožnji čez celo Gorenjsko od Ljub-

Počitnice na Veliki Planini

Gdč. Silva Vetrhova, sedmošolka na Poljanah v Ljubljani, je bivala na Veliki Planini in nam je sporočila kratko pa prepričevalno:

Z velikim veseljem in nestrpnostjo sem pričakovala letošnje počitnice, ko sem po hitela v naravo, na Veliko Planino. Saj sem bila tudi jaz med očimi srečnimi nagrajenci, ki jim je uprava »Jutra« priskrbel prijeten odih. Vendar je prišel težko pričakovani dan, ko sem si optala velik nahrbtnik in jo mahnila naravnost na Veliko Planino, tu me je v koči oskrbnik nad vse ljubezljivo sprejel. Tudi ves čas mojega bivanja v planinah je tako očetovalsko skrbel zame, da se mi tu-tle še enkrat najiskrenejši, zahvaljujem. Dnevi so mi potekali v neskaljenem veselju. Saj sem pogosto delala daljše in krajše izlete,

da, hodila sem tudi na lov, seveda vselej brez uspeha, kar pa ni motilo moje dobre volje. Sončila sem se, skakala in se zabavala, dnevi so mi minevali kakor bi tre.

Ob lepem vremenu smo hodili na izlete. Izletnih točk je tam več kot dovolj. Za prave turiste je Baba, Veliki vrh, Kladovo; za druge, bolj ponižne, pa Kal, Pungrat, Sija, Zgornja koča in še nebroj lepih sprehodov v senčne smrekove gozdove. Čisti z vonjem po smoli prepojeni gozdski zrak kakor balzam učinkuje na pljuča. Tisti pa, ki se jim ni ljubilo nikamor, so lahko doma igrali ping-pong, balin ali karte, ki jih imajo tam menda vseh vrst. Ko sem šla na Veliki vrh, sem prvič v svojem življenju videla nežne, rožnate cvetoče rododendrona, po čokoladi vonjajoče murke, modri encijan in lepe bele očnice. Z Velikega vrha (2088 m) je krasen

razgled na koroško stran. Na levi in desni veličastne gorske vrste, spredaj na koroški strani pa velikansko gorsko okno, skozi katero se je v daljavi svetlikalo Vrbsko jezero s Celovcem. Globoko pod nami so bile po položnejših pobočjih in zelenih planotah raztresene planšarske kočice in solišča koroških pastirjev.

Najbolj srečna pa sem vendarle bila, če sem lahko vzela knjigo in ležalni stol ter odšla v gozd poleg doma. Tam med debeli iglastih velikanih sem prebila najlepše trenutke, ki mi bodo vedno ostali v spominu. Lepo je ležati čisto tiho in mirno, medtem ko visoko nad teboj pošumevajo temni smrekovi vrhovi in si šepetajo bajko o čisti, neokljeni sreči med gorami. Zvečer pa, ko se je sonce pozrevalo za ostre skalnate robove, so se vrhovi smrek priklanjali nalahno, čisto nalahno, njihove veje je preletaval pozdrav zahajajočemu soncu. Daleč zadaj za gozdovi so rdeče žarele skale Kamniških planin. In če sem včasih zvečer gledala skozi okno v zvezde, ki so utripale v neskončni daljavi, in ko me je ovijala mehkoča z omamnimi vonjem prepojene, preleste planinske noči se mi je v srcu vzbudila želja, da bi ostala tu za vedno. Planine privedejo človeško dušo nase, spominj na nebežnost in krivice doline se izgubijo nekam v jelove gozde in med skalnate vrhove. Kdor je le enkrat pil tar planin, se bo vedno in vedno vračal k njim.

Iz vsega srca sem hvaležna uredništvu »Jutra«, ki mi je v tako veliki meri omogočilo spoznavanje in uživanje planinskih lepot.

Ob lepem vremenu smo hodili na izlete. Izletnih točk je tam več kot dovolj. Za prave turiste je Baba, Veliki vrh, Kladovo; za druge, bolj ponižne, pa Kal, Pungrat, Sija, Zgornja koča in še nebroj lepih sprehodov v senčne smrekove gozdove. Čisti z vonjem po smoli prepojeni gozdski zrak kakor balzam učinkuje na pljuča. Tisti pa, ki se jim ni ljubilo nikamor, so lahko doma igrali ping-pong, balin ali karte, ki jih imajo tam menda vseh vrst. Ko sem šla na Veliki vrh, sem prvič v svojem življenju videla nežne, rožnate cvetoče rododendrona, po čokoladi vonjajoče murke, modri encijan in lepe bele očnice. Z Velikega vrha (2088 m) je krasen

razgled na koroško stran. Na levi in desni veličastne gorske vrste, spredaj na koroški strani pa velikansko gorsko okno, skozi katero se je v daljavi svetlikalo Vrbsko jezero s Celovcem. Globoko pod nami so bile po položnejših pobočjih in zelenih planotah raztresene planšarske kočice in solišča koroških pastirjev.

ni. Odhiti na Veliki Planini mi ostane neizbrisno v spominu, zato se upravi »Jutra« najprilicneje zahvaljujem, da mi je pripomogla do tako prijetnih počitnic.